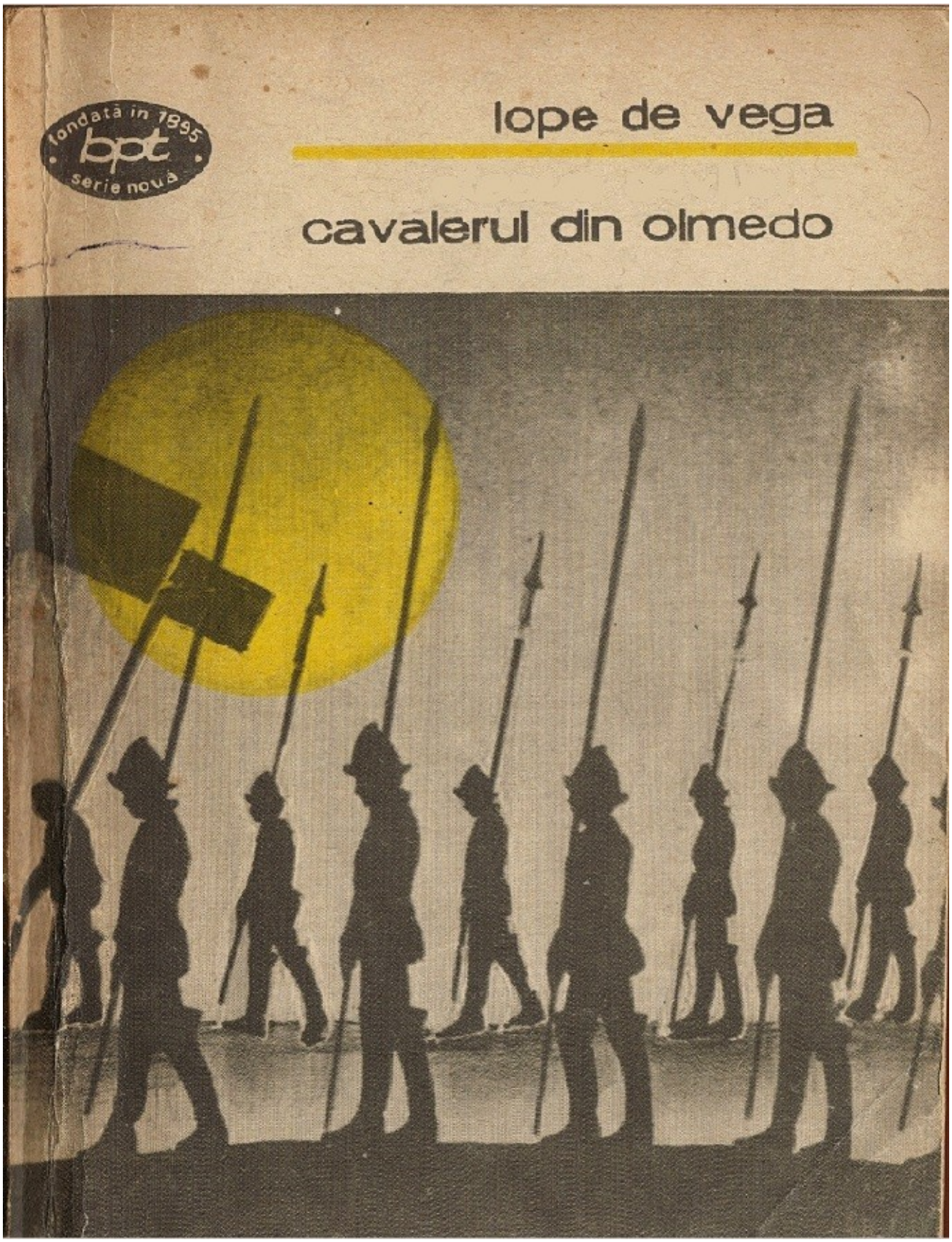

Lope de Vega

CAVALERUL DIN OLMEDO

P E R S O N A J E L E

DON ALONSO
DON RODRIGO
DON FERNANDO
DON PEDRO
REGELE DON JUAN II
CONETABILUL
DONA INES
DONA LEONOR
ANA
FABIA
TELLO
MENDO
UN ŢĂRAN
O UMBRA
SLUJITORI
SUITA
OAMENI DIN POPOR

Acţiunea se petrece la Olmedo, Medina del Campo şi pe dintre aceste două aşezări.

ACTUL I

SCENA I
Stradă în Medina del Campo

DON ALONSO
(singur)
O, amor, amor nu-ţi spună
cel ce nu-i de-amor în stare,
căci plăcerea, în tipare,
ştie orişice să pună.

Firea-n sînul ei adună
vîrste care ştiu răspunde
prieteniilor fecunde.
Animal desăvîrşit nu-i, de
nu l-au zămislit
două vreri, nicicînd, niciunde.
Dragostea să mi-o învie,
ah, doi ochi de drac de fată
se iviră dintr-o dată,
foc să-mi verse-n suflet mie ;
M-au privit, nu cu trufie —
dulce-galeş mai degrabă,
şi i-am şi crezut, în grabă,
căci gîndind că dor cu dor
se-ntîlneşte, din fior
creşte mult speranţa slabă.
O, dulci ochi, dacă şi-n voi
focul dintr-ai mei palpită,
dragostea-i desăvîrşită,
căci a izvorît din doi.
Însă tu, zeu orb, vioi,
Dacă ne-ai rănit, durut,
cu săgeţi ce nu-s la fel,
nu te lăuda defel,
căci din mine doar născut,
nemplinit eşti — şi pierdut.

SCENA II
don ALONSO, TELLO, FABIA

FABIA
(lui Tello)
Eu, străine ?

TELLO
Da.

FABIA
M-o crede cîine de-ăl de lux.

TELLO
Defel.

FABIA

Are vreo meteahnă el ?

TELLO
Că-i îndrăgostit se vede.

FABIA
Zău ? De cine ?

TELLO
Se arată,
uite, însuşi el, şi-i drept
ca tot zbuciumul din piept
să-ţi destăinuie îndată.

FABIA
(aparte lui Don Aloriso)
Dumnezeu te aibă-n pază.

DON ALONSO
E Cumătră, Tello ?

TELLO
Este.

DON ALONSO
Geamănă eşti, ca-n poveste
cu ce Firea înviază
printr-un farmec nebunesc.
O, tu, vraci rătăcitor
pentru bolile de-amor,
Hyppocrate, har ceresc,
mîna ţi-o sărut... O, tocă
de călugăriţă pură.

FABIA
Prins de-a dragostei căldură,
mă frămînţi în altă cocă ;
nici cinstire, nici ruşine
nu-mi stîrneşti... Mă linguşeşti,
şi deci văd bolnav că eşti,
deocheat.

DON ALONSO
Ah, ard în mine
vii dorinţi.

FABIA
E-hei, eu după
chip pe-ndrăgostiţi îi ştiu.
Ce-ai văzut ?

DON ALONSO
Un înger viu.

FABIA
Şi-altceva ?

DON ALONSO
Doi ochi să-mi rupă
inima, din minţi să-mi ies,
Fabia... S-o uit aş vrea,
şi să mă iubească ea.

FABIA
Ieri, la tîrg, îţi cam dai ghies
după una ce, sub strai
de ţărancă-n poale creţe,
ascundea doar o nobleţe,
nu al nurilor ei grai,
căci dona Ines, oricum,
este a Medinei floare.

DON ALONSO
Ai ghicit, o, vrăjitoare !
Focul ei îmi face scrum
inima.

FABIA
Ţinteşti cam sus.

DON ALONSO
Mîna ei vreau — nu mai mult.

FABIA
Da, te cred şi te ascult.

DON ALONSO
Te-aibă-n pază Cel-de-Sus.
Da, la tîrgul din . Medina,
seara, ah, dona Ines
arăta frumoasă,-ncît
toţi ziceau că poţi la soare

să te uiţi, dar nu la dînsa.
Păru-i era bucle-laţuri,
ascunzînd momeala dulce,
căci cad inimile greu
de văd laţul gata-ntins.
Ochii ei, ah, cutezanţei
îi iertau curmate vieţi,
chiar de părăsiţii spun
că sînt fericiţi cei căror
prinde ea să le ia viaţa.
Mîinile şi le mişca
în figuri de scrimă parcă,
graţioase, arătîndu-ţi
rana proaspătă din piept.
Braţele-albe, de zăpadă
vie, i le-acoperea
o eşarfă dantelată.
Toba gurii ei chema
mii pedeştri, căci în tîrg
aduna mulţimi de oameni,
căpitan ea nefiind.
Nu purta corali sau perle,
căci ştia Ines prea bine
că sînt perle dinţii ei
şi obrajii-i sînt coral.
Peste-un franţuzesc jupon,
mîndră ea purta catrinţă,
verde cum e apa mării,
ca să-şi spună-n altă limbă
cheii tainei ei ascunse.
Conduraşii nu credeau
că pot duce-atîţia ochi,
cîţi îi tot priveau, în şnururi,
şi nici suflete în branţuri.
O, nu vezi migdal în floare
cum e dînsa, niciodată.
Nu-s miresme mai plăcute
decît cele ale Firii!
Nevăzut umbla cu dînsa
Amor, mort de-atîta rîs,
tot privind cum peşti de rînd
cad în plasa-i de pescar.
Unii-i ofereau şiraguri
de mărgele — cercei alţii,
dar urechii de şerpoaică
nu-i sînt de folos cerceii.

Alţii-i ofereau şi perle
pentru-al ei frumos grumaz,
dar cum ea-i o perlă toată,
nu prea pune preţ pe perle.
Eu, schimbîndu-mi ochii-n limbă,
îi tot ofeream un suflet
pentru fiece cîrlionţ,
şi pentru un pas — o viaţă.
Şi mă tot privea şi, mută,
parcă îmi zicea : ,,Rămîi,
don Alonso, la Medina,
nu te du azi la Olmedo."
în speranţa mea crezut-am,
Fabia... Azi d-mineaţă,
la biserică s-a dus,
în veşmînt de mare doamnă,
nu schimbată în ţărancă.
Fabia, ai auzit
că sfinţeşte apa chioară
fildeşul de inorog ?
Uite,-aşa, cu deget pur
de cristal, atinse dînsa
apa-n aghiasmatar.
O, iubirea mea din basme
nouă se-arătă din apă,
îndulcind veninul care
mai ţîşnea din ochii ei.
Sora şi-o privi, şi-n doua,
se porniră-apoi să rîdă,
dragostea-nviind din rîsul
lor — şi stăruinţa mea.
Ci intrară-ntr-o capelă ;
eu — pe urma lor, visînd
nuntă mare şi frumoasă,
căci visează-ndrăgostiţii !
Ah, la moarte osîndit
mă simţeam, căci dragostea
sta să-mi spună : ,Mîine mori,
căci te duc azi la capelă."
Turburat eram, încît
ba scăpăm mănuşa, ba
chiar rozariul, căci ochii
lui Ines mă tot pîndeau.
N-am fost răsplătit prea Tău..
Cred că ea ghicise-ndată
ce iubire-n piept îmi arde,

căci cel care nu gîndeşte,
nu priveşte ; şi privesc,
Fabia, fără-a gîndi,
numai cei neştiutori,
şi ar însemna lipsit
de ştiinţele divine
că ar fi un înger sfînt.
Plin de-ace asta amăgire,
dragostei i-am poruncit
să îmi scrie-acest bilet, ,
Dacă, Fabia, cutezi
si i-i duci, încît să-mi crească
şi nădejdea de-a fi mire,
(chiar atît de mult iubesc),
o să-ţi dăruiesc un sclav
şi-un lanţ scump, cinstire-acestui
văl de văduvă, cum şi
pricină de pizmă pentru
cele măritate prost.

FABIA
Ei, te-am ascultat.

DON ALONSO
Ce zici ?

FABIA
Ca te bagi în mari primejdii.

TELLO
Vrei deci flacăra nădejdii
să i-o stingi ? îmi eşti, aici,
un chirurg măiastru care
rana-i face-n piept mortală ?

FABIA
Tot măiastră şi leală,
îi voi da acea scrisoare,
chiar de mi-aş da viaţa... Ştii,
de răsplăţi setoasă nu-s.
Află că atît de sus
numai eu pot îndrăzni.
Dă-mi scrisoarea...
(Aparte.)
Ei, nainte
să găsesc un clenci !

DON ALONSO
Cum pot,
pentru viaţă,pentru tot,
mulţumi acestor sfinte mîini ?

TELLO
Zici, sfinte ?

DON ALONSO
Da, fireşte,
dacă fac minuni ca-n cer !

TELLO
Ba-s de-ale lui Lucifer.

FABIA
Tot ce este omeneşte
am să fac, pe a mea cale,
nu că mi-ai dat lanţul, dar
cred în mine şi-al meu har
din născare.

TELLO
Dar matale
ce părere ai ?

DON ALONSO
Cu mine,
preacinstite, hai, să vezi unde-am tras.

FABIA
Tello, ce crezi ?

TELLO
Fabia...

FABIA
(aparte, lui Tello)
Să zici de bine,
c-am o oacheşe zglobie,
toată nuri pe legea mea.

TELLO
De ajuns mi-ai fi mata,
de mi-ai da lănţugul mie.

(Ies din scenă.)

SCENA III

DONA INES, DONA LEONOR
Odaie în casa lui don Pedro, la Medina.

DONA INES
Leonor, toţi zic, anume,
că s-ar trage de la stele.

DONA LEONOR
Dragoste, deci, fără ele
n-ar mai fi pe astă lume ?

DONA INES
Spune-mi, dacă în zadar
curte, de doi ani încoace,
don Rodrigo îmi tot face,
şi mă lasă rece, iar
pe străinul chipeş cînd
l-am văzut, inima-mi zise :
„Pe-ăsta-l vreau !", iar eu, ca-n vise?
„Fie", i-am răspuns în gînd,
cine leagă şi dezleagă
dragostea ?

DONA LEONOR
Săgeţi în piept
trage Amor, însă drept
rar mai nimereşte, dragă.
Şi nu pot nega (chiar dacă
eu după Fernando pic,
şi Rodrigo i-i amic,
şi se cere ca, oleacă,
pentru el să interviu)
că-i frumos acel bărbat.

DONA INES
Ochii lui m-au turburat,
şi se pare că, din plin,
eu i-am turburat pe-ai săi,
ca să ne privim, pe loc,
cu acelaşi dor şi foc.
Dar o fi plecat... Ce zici ?

DONA LEONOR
N-ar putea, iubirii pradă,
trăi fără să te vadă.

SCENA IV
ANA ; aceleaşi

ANA
O, senora, e aici
Fabia... sau Fabiana.

DONA INES
Cine-i asta ?

ANA
Una care
vinde sulimanuri rare,
de dres gura, ochii, geana
şi obrajii...

DONA INES
Leonor,
vrei să intre ?

DONA LEONOR
E de vază
casa asta ! Cum cutează ?
Proastă faimă prin popor
are, dar să vadă cine
n-ar dori aşa ceva ?

DONA INES
Cheam-o, Ana.

ANA
(apropiindu-se de uşe.)
Fabia,
intră...
(Iese din scenă.)

SCENA V
FABIA, DONA INIS, DONA LEONOR

FABIA
(aparte)
Ah, ştiut-am bine
că o să mă chemi în casă.
(Tare.)
Bunul Dumnezeu te ţină
tot aşa, de graţii plină
minunată şi frumoasă,
Zi de zi, senora, cînd
ieşi gătită, mîndră,-n tîrg,
te admir, şi-apoi, cu sîrg,
veşnic te binecuvînt,
şi-mi aduc mereu aminte
de ilustra doamnă care
fost-a a Medinei floare,
Fenix — ce mai ! n-am cuvinte.
Plină de virtuţi alese,
pilda cinstei şi a milei,
cît văzu lumina zilei
i-ajuta pe mulţi, adese.
Vrednică-i de pomenire,
şi-i plîng moartea cei sărmani.

DONA INES
Ce te-aduce-aici ?

FABIA
Orfani
am rămas şi, în neştire,
şi-azi vecinele-i plîng moartea ;
n-au uitat-o... Mie, iar,
cîte nu mi-a dat în dar !
Ah, şi moartea i-a fost partea !
Traiul nu şi l-a trăit !
Prea de timpuriu luată
fu de moartea blestemată !
Nici cincizeci n-avea...

DONA INES
Cumplit
suferi, maică... Nu mai plînge !

FABIA
Cînd de moarte sînt răpite
cele neasemuite,
inima-mi în piept se frînge.

Doamne, eu de ce nu mor ? !
Tatăl vostru e pe-acasă ?

DONA LEONOR
E la cîmp azi după masă,

FABIA
(aparte)
Va veni mai tîrzior.
(Tare.)
Ah, sînteţi în floarea vieţii,
eu bătrînă, dar vă spun
cum că tatăl vostru bun
patimile tinereţii
mi le-a-ncredinţat ades,
dar cinstind-o pe femeia
ce-n ţarină putrezeşte,
ce se cuvenea, fireşte,
eu făceam, şi de aceea,
îi dam cinci din zece fete.

DONA INES
Ce virtute !

FABIA
Nu-i puţin,
că era focos şi plin
de dorinţi mai deşuchiete,
vrîndu-le pe toate-o dată.
Voi, de dînsul odrăslite,
nu sînteţi îndrăgostite ?
Zău, mă mir... Vrea orice fată
măritiş.

DONA INES
Vom fi noi gata
cînd s-o cere.

FABIA
Ah, dar cînd
tatăl n-are asta-n gînd
şie-şi rău îşi face tata.
Bun e fructul proaspăt doar,
fetelor, cit nu-l fac iască
anii-n curgerea firească.
Nu-i bine s-aştepţi... Cred chiar

că, de mintea mi-i bun sfetnic,
două lucruri sînt pe lume
bune, vechi....

DONA LEONOR
Şi care-anume ?

FABIA
Vinul şi-un prieten vrednic.
Ah, copila mea, ştii oare
tu că zeci de chipeşi tineri
mi-au iubit fără reţineri
nurii mei cîndva în floare ?
Cine, pe acest coclaur,
farmecul nu-mi lăuda ?
Îi vrăjea privirea mea,
şi-mi dădeau mătăsuri, aur.
Ce risipă ! Ca în palmă
mă ţineau... După dorinţă,
mă-ngropau, cu prisosinţă,
sub a darurilor valma.
Primăvara, vai, s-a dus !
Nu-mi mai calcă unu-n casă ;
trece vremea şi frumoasă
nu mai eşti.

DONA INES
Dar ce-ai adus
nu ne-arăţi ?

FABIA
Deh, vînd şi eu
s-am de-o pîine-n grele zile,
pentru dulcile copile,
dresuri...

DONA LEONOR
Fă aşa mereu,
şi-o să te-aibă Domnu-n pază.

FABIA
Fiica mea, mătănii bat
cînd grăbită-s... Nu-i păcat....
Că de nu...

DONA INES

Dar ai o groază,
chiar de toate ! Astea ce-s ?

FABIA
Hapuri, camfor, suliman,
şi-aici leac dorit avan,
leac de taină şi ales
pentru femeiasca boală..

DONA LEONOR
Şi-asta ?

FABIA
Nu privi, la toate
nici din curiozitate.

DONA LEONOR
Zău, ce-i ?

FABIA
De păcat mă spală,
Doamne ! O copilă, iaca,
vrea sa se mărite, dar
un zaragozan hoinar
capul i-a sucit, săraca.
S-o ajut vrea olecuţă,
şi-astea sînt pomeni, ca-n pace
să trăiască... Fac şi-oi face
binele, cit pot...

DONA INES
Măicuţă,
şi-aici ce ai ?

FABIA
Praf de dinţi, şi săpun,
şi alte fleacuri,
şi-apoi fel de fel de hapuri...

DONA INES
Şi-aici ?

FABIA
Rugăciuni fierbinţi...
Cît nu-mi datorează mie
inimile !

DONA INES
O scrisorică
văd aici.

FABIA
Valeu, adică
o găsişi, de parcă ţie
ţi-ar fi scrisă ! Şmecherițo,
n-o atinge, nu !

DONA INES
Hai, lasă, vreau s-o văd, sînt curioasă.

FABIA
Un îndrăgostit, fetiţe,
se-află-n tîrg, şi mi-a promis
un lănţug de aur dacă
fetei ce-a ajuns să-i placă
i-o voi duce... Nici în vis
nu cutez s-o duc, măcar
că el să se-nsoare vrea.
Dar se coace-n mintea mea,
uite,-un gînd : citeşte-o, dar,
o, frumoasa mea Ines,
să-i răspunzi în locul ei.

DONA INES
Bine-ai cugetat, de vrei
să cîştigi lanţ scump, ales.

FABIA
Să dea Domnul peste-un veac
să-mi trăieşti !

DONA INES
Răspuns voi scrie
chiar acum.
(Iese din scenă.)

DONA LEONOR
Ce viclenie !

FABIA
(aparte)
Haide, tu crud prinţ posac,

din adinc, aprinde foc
iute-n pieptul de fecioară !

SCENA VI
DON RODRIGO, DON FERNANDO, DONA LEONOR, FABIA

DON RODRIGO
(lui Don Fernando)
Cit nu-mi este soţioară,
cum îmi cîntă am să joc.

DON FERNANDO
Cînd iubeşti, o, multe-nduri !

DON RODRIGO
Uite-o pe -a ta iubită.

FABIA
(aparte)
Care drac, cu ce copită,
vă aduce, secături,
chiar în clipa asta-ncoace ?

DON RODRIGO
Dar în loc de-a mea, năpasta
mi-a adus stafia asta.

FABIA
(Donei Leonor)
Chiar pomană, zău, v-aţi face,
c-o duc greu.

DONA LEONOR
A, sora mea
o să te plătească bine.

DON FERNANDO
O, senora, dacă-ţi plac,
sau ai cumpărat ceva
din aceste flecuşteţe,
căci nu cred eu ca această
preacinstită bătrînică
să fi-adus lucruri de preţ,
pentru a mă bucura
însumi eu să vi le dărui,

voie dă-mi ca eu s-aleg.

DONA LEONOR
Nu am cumpărat nimic ;
e-o femeie cumsecade,
care rufele ne spală.

DON RODRIGO
Şi don Pedro cum se simte?

DONA LEONOR,
Azi s-a dus la cîmp, şi văd
că întîrzîe puţin.

DON RODRIGO
Şi dona Ines ?

DONA LEONOR
Era
pe aici, dar pregăteşte,
cred, ceva pentru această
vrednică femeie.

DON RODRIGO
(aparte)
Dacă
prin fereastră m-a zărit,
a fugit, să nu mă vadă.
Cînd vreau sluga ei să fiu,
să mă vadă n-are chef ?

DONA LEONOR
Uite-o...

SCENA VII
DONA INES, cu o hîrtie în mînă ; aceiaşi

DONA LEONOR
(sorei ei)
Vezi că te aşteaptă
ca să vii cu socoteala
pentru rufe.

DONA INES

Am adus-o.
Ia-o, şi băiatul ăla
să le care.

FABIA
O, senora,
fericită este apa
ce-o să spele olandina
ce acoperă un trup
mai curat decît cristalul.
(Citeşte.)
Deci, şase cămăşi şi zece:
prosopele, patru feţe
mari de masă, apoi şase
bărbăteşti cămăşi, cinci feţe
de pemite, opt cearşafuri.
Ei destul... Le voi aduce
mai curate decît ochii
mei din cap.

DON RODRIGO
Dona Ines,
n-ai vrea să-mi încredinţezi
acest petic de hîrtie,
şi pe seama mea să laşi
plata, măcar un bilet
s-am din mîinile frumoase,
ce-s cu mine-atît de crude ?

FABIA
Da, tîrg bun aş face, da,
de ţi-aş da hîrtia-n mînă.
Ei, cu bine, dragi copile
ale sufletului meu.
(Iese din scenă.)

SCENA VIII
DONA INES, DONA LEONOR; DON RODRIGO,DON FERNANDO

DON RODRIGO
Lista asta trebuia
să rămînă-aici.

DONA LEONOR
O ia

şi-o aduce înapoi,
să vedem de nu-i vreo lipsă.

DONA INES
Tata a venit... Vă rog,
domnilor, ori să plecaţi,
ori să mergeţi să-l vedeţi,
căci ne-aude că vorbim,
chiar de nu spune nimic.

DON RODRIGO
Ca să-ndur atît dispreţ
azvîrlit de voia sorţii,
îi cer dragostei şi morţii –
orice leac, cu orice preţ.
Sub privirea ta de-ngheţ,
dragostea ţi-o facă blinda,
să te-nduri de-a mea osîndă ;
Moartea m-ar scăpa de toate,
dar ea nu ştie ce poate !
Nu-i de dragoste flămîndă !
între viaţă, ah, şi moarte,
nu ştiu ce s-aleg, căci iată,
dragostea mi-i blestemată,
căci de-a ta nu are parte,
dar mi-a prins fiinţa toată,
şi-atunci cere,-n chinurii mii,
să mă ştergi dintre cei Vii.
Hai, ucide-mă... E ora...
O, fii moartea mea, senora,
viaţă de nu vrei să-mi fii !
Cei ce-s vii nasc din iubire
şi iubirea le e hrană ;
moartea-i numai o tirană
care taie-a vieţii fire.
Dac-adînca mea simţire
dragostei nimic nu-i spune,
nici nu-i cîntă morţii-n strune,
poate că-s nemuritor !
Moartea, viaţa, nu te vor !
Bine, rău nu-ţi fac, nebune!
(Don Rodrigo şi Don Fernando ies din scenă)

SCENA IX
DONA INES, DONA LEONOR

DONA INES
Ce de aiureli !

DONA LEONOR
A ta
n-a fost mai prejos.

DONA INES
în faptă,
cînd e dragostea deşteaptă ?
De scrisoare vorbeşti, da ?

DONA LEONOR
Cere dragostea să-i scrii
unui oarecare ins ?

DONA INES
Născocire-i — nu te-ai prins ?
Vrea străinul cu ochi vii
s-afle de să spere poate.

DONA LEONOR
Bănuiam.

DONA INES
E om deştept,
căci îşi spune taina drept,
scrisă-n. versuri minunate.
(Citeşte.)
Văzut-am o ţărancă minunată
la tîrgul din Medina, cel vestit,
cum soarele nu vede-n răsărit,
cînd rîde aurora-nvăpăiată.

Condurul, care-i temelia toată
columnei de cristal neprihănit,
dor arzător de zbor mi-a şi trezit
spre un tărîm râvnit, ce greu se-arată.

Că un condur m-a cucerit, dovadă
aduc o inimă în vâlvătăi ;
dar zis-am şi eu, dîndu-mă drept pradă

Cînd dragostei imbolduri glezna dă-i,
ce ar păţi doi ochi ce-ar fi să vadă
şi arzătorul foc din ochii tăi ?

DONA LEONOR
Asta vrea să-i fii stăpîna
la un dans ameţitor.

DONA INES
începînd de la picior,
o să-mi ceară el şi mina.

DONA LEONOR
Ce răspuns i-ai dat ?

DONA INES
Să vie
la grilaj, jos, în grădină.

DONA LEONOR
Ce te-ndeamnă, ce pricină ?
Au nu faci o nebunie ?

DONA INES
Nu-l chem să-i vorbesc.

DONA LEONOR
Ce rost
are-atunci ?

DONA INES
Ei, o să vezi.

DONA LEONOR
Eşti zărghită... Mult cutezi.

DONA INES
Au zărghită cînd n-a fost
dragostea ?

DONA LEONOR
De-ntîia fugi !

DONA INES
Cine fuge ? însăşi Firea
cică-ţi naşte-n piept iubirea,
şi nu scapi.

DONA LEONOR

Ce tot îndrugi ?
(Ies din scenă.)

SCENA X
DON ALONSO, FABIA, TELLO

FABIA
Ah, m-au ciomăgit cumplit !

TELLO
Treaba ţi-ai făcut pe cinste.

FABIA
De-ncasai tu jumătate,
din ciomege.

DON ALONSO
Nebunie
fost-a să cutez spre ceruri
să rîvnesc.

TELLO
Iar Fabiai
ca să mi te suie-n rai,
al ciomegelor infern
să-l îndure !

DON ALONSO
Ah, sărmana i
Fabia !

TELLO
Şi care-au fost
cruzii paraclisieri
ai stranei spinării tale ?

FABIA
Doi lachei şi patru paji.
Vălul, rochia de doliu,
sfîşiate, mi-au rămas
toate-acolo.

DON ALONSO
Ei, măicuţă,
asta nu ar fi nimic,

dacă n-ar fi cutezat
să zdrobească sub ciomege
venerabilul tău chip.
Ah ce tont am fost crezînd
în acei ochi trădători,
două false diamante,
ale căror dulci lumini
semne mi-au făcut doar ca să
mă înşele şi ucidă !
Pedepsit am fost pe drept !
Ia, măicuţă, punga asta...
Iar tu, Tello, adă caii
înşeuaţi, căci la Olmedo
ne vom duce-n astă seară.

TELLO
Chiar acum, pe înnoptate ?

DON ALONSO
Doar n-ai vrea să stau aici,
ca să mă omoare ?

FABIA
Stai,
stai, prostuţul mamii ! Are
Fabia leac pentru tine :
ia-o...

DON ALONSO
Ce văd ? O scrisoare
Vezi să nu mă tragi pe sfoară.

FABIA
Asta-i chiar răspunsul ei
la romanţul tău de-amor.

DON ALONSO
Tello, în genunchi !

TELLO
Citește
mai întîi, căci tot mă tem
că-n scrisoare sînt ciomege
preschimbate-n scobitori.

DON ALONSO

(citeşte)
„Vrînd să afl u dacă eşti cel la care mă gîndesc,
şi dorind să fii chiar acela,
te rog să vii noaptea asta la,
grilajul grădinii noastre,
de care vei găsi legată panglicuța verde a condurilor,
pe care o vei purta mîine la pălărie,
ca să te recunosc",

FABIA
Ei, ce zice ?

DON ALONSO
Oare cred-o ?
Că n-am cum să-ţi dau răsplată
deajuns...

TELLO
Măi, gloabe, iată
nu mai mergem la Olmedo.
M-auziţi ? Staţi liniştite,
că-n Medina-i rost de fapte.

DON ALONSO
Ah, apropiata noapte,
ziua cum la asfinţit e,
cu reci tălpi răcoritoare
calcă — iar eu o să ies
la grilajul lui Ines.
Ce ciudată e-n scrisoare !
Poate dragostea o-ndeamnă
să mă vadă cum ridic
panglicuţa... Nici un pic
nu mai stau.
(Iese din scenă.)

SCENA XI
FABIA, TELLO

TELLO
Eu scumpă doamnă,
mi-oi găti stăpînu-n strai
de străjer de noapte; dacă
îmi dai voie.

FABIA
Ba el pleacă,
iară tu cu mine stai.

TELLO
De-ar şti singur să se-mbrace.

FABIA
Singur poţi să-l laşi acu,
şi-ai să mă-nsoţeşti.

TELLO
Eu ?

FABIA
Tu.

TELLO
Eu, pe tine ?

FABIA
Tu.

TELLO
Ei, drace !

FABIA
Mă grăbesc să-i dau speranţă
dragostei.

TELLO
Ce vrei ?

FABIA
Femeia
stă lîngă bărbat de-aceea,
că se simte-n siguranţă.
Uite,-mi trebuie-o măsea
de la hoţul spînzurat
ieri.

TELLO
Cum, nu l-au îngropat ?

FABIA

Nu.

TELLO
Şi cc-ai să faci cu ea ?

FABIA
Tu doar mă-nsoţeşti... încolo,
las' pe mine.

TELLO
Ce-i fi vrînd
Nu, nu-mi trece nici prin gînd
să mă duc cu tine-acolo.
Ţi-ai ieşit din minţi ?

FABIA
Găină
mi-eşti ? Auzi, săracu' !
Am curaj — el, nu !

TELLO
Cu dracu
ştii vorbi î

FABIA
Ei, gata, vină !

TELLO
Ba m-aş duce-n voia sorţii
să-nfrunt zece, cu cuţite,
dar la morţi nu mă trimite,
că de-a face n-am cu morţii !

FABIA
De nu vii, acuşi voi cere
să te caute chiar el.

TELLO
S-o-nsoţesc ! Ce gînd mişel !
Diavol eşti tu, au muiere ?

FABIA
Tu duci scara ; doar la asta
te pricepi.

TELLO

Cînd sui o scară
către cel ce-l spînzurară,
spînzurarea ţi-e năpasta !
(Ies din scenă.)

SCENA XII
Stradă şi vedere din exterior a casei lui don Pedro.
DON *RODRIGO şi DON FERNANDO, în veşminte de noapte*

DON FERNANDO
Ce-ţi veni ca, fără rost,
să m-aduci aici, amice ?

DON RODRIGO
Don Fernando, alinare
mi-aflu la acest grilaj.
Poate mîinile ei albe
cîteodată-i stau podoabă,
şi acolo unde dînsa
şi le pune-n fapt de zi,
sufletul mi-l pun eu noaptea ;
căci cu cît mai mult dispreţul
crud dona Ines şi-arată,
cu atît mai mult mi-aţîţă
focul dragostei în piept —
şi zăpada ei mă arde.
Gratii mult înduioşate
de-al meu plîns, o, cine oare,
cine-ar fi putut să creadă
că în stare e un înger
a-l încremeni pe cel
care fierul vă-mblînzeşte ? !
Ia te uită... Ce-o fi asta ?

DON FERNANDO
De grilaj o panglicuţă e legata, ori un şnur.

DON RODRIGO
Fără îndoială, sînt
aici suflete legate,
drept pedeapsă pentru cei
care dragostea şi-o strigă.

DON FERNANDO
Poate Leonor a mea

îmi dă semn pe-această cale.

DON RODRIGO
Că nu-i semn de la Ines
neîncrederea mi-o spune ;
îndoindu-mă eu însă
că ar fi vreun semn de-al ei,
cum putea, din întîmplare,
să o pună totuşi dînsa,
e de-ajuns că şovăi... Dă-mi-o.

DON FERNANDO
Nu e bine, don Rodrigo ;
poate Leonor a vrut
astfel să mă-ncerce dacă
gîndul mi-e la ea mereu.

DON RODRIGO
Am un gînd — şi cred că-i bun.

DON FERNANDO
Care ?

DON RODRIGO
S-o tăiem în două.

DON FERNANDO
Dar de ce ?

DON RODRIGO
Ca să ne vadă
ele două — şi să ştie
că-mpreună am venit.
(împart panglicuţa între ei.)

SCENA XIII
DON ALONSO şi TELLO, în veşminte de noapte; aceiaşi

DON FERNANDO
Trece cineva pe stradă.

TELLO
(stăpînului său)
Du-te iute la grilaj,
fi'ncă Fabia m-aşteaptă

pentru-o chestie de-a ei,
dar de mare-nsemnătate.

DON ALONSO
Tu, cu Fabia ! Şi noaptea !

TELLO
E ceva la înălţime.

DON ALONSO
Cum adică ?

TELLO
Duc o scară,
şi ea..

DON ALONSO
Ce ?

TELLO
Ia, nişte cleşte.

DON ALONSO
Ce să faceţi cu-astea voi ?

TELLO
Să o scoatem pe-o cucoană
din căsuţa ei.

DON ALONSO
Vezi, Tello,
vezi ce faci, nu te băga
într-un loc fără ieşire.

TELLO
Zău că nu-i nimic.

DON ALONSO
O damă,
şi tu zici că nu-i nimic ?

TELLO
Este vorba de măseaua
hoţului ce-l spînzurară
ieri.

DON ALONSO
Ei, ia te uită, stau
doi bărbaţi lîngă grilaj.

TELLO
Dacă stau de strajă ?

DON ALONSO
Zău,
ce grozavă panglicuţă !

TELLO
Vrut-a să te pedepsească.

DON ALONSO
Dac-am cutezat prea mult,
n-afla alt mijloc să-mi spună ?
Ei, păi afle că se-nşeală,
şi pe don Alonso încă
nu-l cunoaşte şi nu ştie
că-i numit cu-adînc respect
Cavalerul din Olmedo.
Am s-o-nvăţ să-i pedepsească
altfel pe aceia care
îi fac curte.

TELLO
Să nu faci vreo prostie.

DON ALONSO
Cavaleri,
lîngă-acest grilaj nu-i cazul
să stea nimeni !

DON RODRIGO
(aparte, lui don Fernando)
Ce-o fi asta?

DON FERNANDO
După vorbă şi statură,
nu-l cunosc pe-acest bărbat.

DON RODRIGO
Cine-i cel care vorbeşte
cu atîta cutezanţă ?

DON ALONSO
E, hidalgos, unul care
are-o spadă-n loc de limbă,

DON RODRIGO
Se-află om să-i pedepsească
nebunia temerară.

TELLO
Stai, senor, că nu-s măsele
care de la morţi se scot.
(Don Rodrigo şi don Fernando se retrag.)

DON ALONSO
Lasă-i, nu-i mai urmări.

TELLO
Uite,-o capă a rămas de la ei.

DON ALONSO
Ridic-o şi
hai cu mine, căci lumină
văd la cîteva ferestre.
(Ies din scenă.)

SCENA XIV
Odaie în casa lui don Pedro.
DONA LEONOR, DONA INES

DONA INES
Aurora glezna-i fină,
cea de fildeş, ce smălţează,
colorează şi pictează,
abia-şi.puse în grădină,
că m-am şi dus, Leonor,
panglicuţa să mi-o văd.
Ah, mi-e inima prăpăd
şi-arde-n foc răscolitor,
căci el a luat-o, soră.

DONA LEONOR
Griji şi-o fi făcut...

DONA INES
Nu cîte

am în suflet zăvorite,
dragă, eu, la astă oră.

DONA LEONOR
Tu, ce-ai fost de sloi şi ger,
eşti acum de foc şi jar !
Nu-mi vine să cred.

DONA INES
Ştiu doar
că-i pedeapsă de la cer,
ori e-a dragostei izbîndă,
ori că tot ea se răzbună.
Arsă-i inima nebună
de o flacără flămîndă.
O-ntrebare se ridică
însă : ce-o să fac ?

SCENA XV
Don Rodrigo, cu panglicaţă verde la pălărie ; aceleaşi

DON RODRIGO
(aparte)
Nicicînd
nu mi-ar fi trecut prin gînd
că fugi, dragoste, de frică.
Hai, curaj ! Ţi-e dragă viaţa,
şi-i Ines aici.
(Tare.)
Pe don
Pedro-l caut.

DONA INES
De bon ton
nu-i să-l cauţi dimineaţa ;
nici nu s-a sculat...

DON RODRIGO
E-o treabă
importantă.

DONA INES
(aparte, sorei ei)
N-am văzut
curtezan mai prost crescut.

DONA LEONOR
Cel iubit e-un om de treabă,
cel urît — un impostor.

DON RODRIGO
(aparte)
Ah, trufia nu-şi dezminte !
Dar aducere-aminte
n-o avea ?

DONA INES
(aparta, sorei ei)
Ah, Leonor,
nu Tine fără pricină :
panglicuţa la grilaj
e-un răvaş ce-i dă curaj...
Vai, chiar eu i-am scris să vină !

DONA LEONOR
Fabia te-a dus de nas.

DONA INES
Rup scrisoarea ce-mi fu draga
şi la sîn o noapte-ntreagă
mi-a dormit !

SCENA XVI
DON PEDRO, DON FERNANDO, cu panglicuţa verde la pălărie; aceiaşi

DON FERNANDO
(aparte, lui don Pedro)
Şi-a rămas
să fiu eu mijlocitor.

DON PEDRO
Se-nţeleagă deci cu tatăl
mai întîi...

DON FERNANDO
Don Pedro, iată-1.
Dragostei mai repejor
ceasu-i bate — şi mai des.

DON PEDRO
Cu-a favorurilor cheie,
drumu-n casă fu sa-i deie,
pare-se, dona Ines.

DON FERNANDO
Alt gînd inima-i răscoală.

DON PEDRO
Don Rodrigo...

DON RODRIGO
Vin, firesc,
ca cinstit să vă slujesc.
(Don Pedro, don Rodrigo şi don Fernando vorbesc în şoaptă.)

DONA INES
(aparte, sorei ei)
E a Fabiei urzeală.

DONA LEONOR
Crezi ?

DONA INES
Şi don Fernando poartă
panglicuţa...

DONA LEONOR
Asta-nseamnă
că-amîndoi, ilustră doamnă,
te iubesc, te vor consoartă.

DONA INES
Gelozia ta-mi lipseşte
cînd îmi ies din minţi... Nu, gata !

DONA LEONOR
Ce tot şopotesc cu tata ?

DONA INES
Uiţi că tata, părinteşte,
ieri de măritiş vorbea ?

DONA LEONOR
Don Fernando-l cel al ei !
El ni-a şi uitat, Ines !

DONA INES
Surioară, eu aşa
cred, ascultă-mă, drăguţă,
c-amîndoi, cu pompă mare,
au de gînd să se însoare,
de-mpărţiră-o panglicuţa.

DON PEDRO
(lui don Rodrigo şi don Fernando)
Asta-i treabă care cere
timp şi linişte... La mine
vom orîndui mai bine
totul.

DON RODRIGO
Ah, eu, cu putere,
cred c-al vostru o să fiu.
Ce să mai vorbim ?

DON PEDRO
Cu taţii,
are nişte obligaţii
cel ce se doreşte fiu.
(Cei trei ies din scenă.)

DONA INES
Vană, vai, mi-a fost speranţa !
Gîndul meu — un gînd neghiob !
Eu să-i scriu lui don Rodrigo !
Şi acum şi tu geloasă
din pricina lui Fernando !
O, străin vrăjmaş ! O, tu,
Fabia, tu, intriganto !

SCENA XVII
FABIA, DONA INES, DONA LEONOR

FABIA
Vezi că Fabia te-aude !

DONA INES
Cum, duşmane-, ai urzit
astfel de intrigă ? Cum ?

FABIA
Ba intriga ai ţesut-o
numai tu, care,-n scrisoare,
ceri să vină cavalerul
după panglica speranţei
la grilajul din grădină,
şi acolo pui doi oameni
să-l omoare, chiar de cred,
că de n-o luau la fugă,
scump şi-ar fi plătit prostia !

DONA INES
Fabia, ah, dacă ţie
focul inimii-mi dezvălui ;
cum încep să-mi pierd respectul
pentru tata, pentru rangul
meu şi pentru cinstea mea,
spune-mi, este-adevărat
tot ce spui ? Dacă-i acesta
adevărul, cei ce-au fost
la grilaj luară ei
panglicuţa, drept favor.
Ah, măicuţo, nu-mi mai aflu
nici un pic de pace-n suflet,
decît doar gîndind la cel
despre care bine ştii.

FABIA
(aparte)
Iată deci c-am izbutit,
prin descîntece şi vrăji,
tot ce mi-am dorit ! Acum
îmi e sigură izbînda !
(Tare.)
O, nu fi dezamăgită,
fata mamei, şi în fire
vino-ţi, da, căci în curînd ,
al tău fi-va cel mai bun
şi mai nobil cavaler
din Castilia întreagă,
căci e singurul pe lume
cărui oamenii îi spun
Cavalerul din Olmedo.
Don Alonso la un tîrg
te-a văzut, ţărancă Venus,

cum făceai din gene arcuri
şi din ochi frumoşi săgeţi.
Şi dacă te-a urmărit,
n-a fost vina lui, căci zic
oamenii de duh că stă
frumuseţea-n ochi şi-n minte.
În sfîrşit, tu ochii lui
i-ai legat în panglicuţe,
căci nu doar de păr se-agaţă
dragostea. îţi face curte,
tu îl preţuieşti, te-adoră,
după tine este mort,
el îţi scrie, tu-i răspunzi ;
cine i-ar căta vreo vină
unei dragoste cinstite ?
Cum e singur la părinţi,
tatăl lui îi lasă-o rentă
de vreo zece mii ducaţi,
căci chiar dacă tare tînăr
este el — ei sînt bătrîni.
lasă-te iubită deci
de cel mai cu minte şi
cel mai nobil cavaler
din Castilia, om chipeş,
plin de haruri, cum nu-i altul.
Regele,-n Valladolid,
i-a făcut favoruri mari,
căci pe el doar l-a chemat
la regala cununie.
Ca un Hector, a răpus
zeci de tauri în arenă,
şi treizeci de premii scumpe,
cîştigate la turnire,
doamnelor le-a oferit,
în inele şi brăţări.
Cînd leit e în armură,
pare un Ahile el,
la al Troiei crunt asediu ;
cînd e îmbrăcat de gală,
pare geamăn cu Adonis.
Cerul deie-vă noroc !
Vei trăi preafericită,
cu un soţ cum rar mai afli.
Vai, vai de-femeia care
are un bărbat netrebnic !

DONA INES
Maică, mă înnebuneşti !
Însă, vai, cum pot să fiu
a acelui cavaler,
cînd lui don Rodrigo tata
să mă deie vrea ? Căci iată,
stă acum. cu don Fernando
şi vorbesc de nunta mea.

FABIA
Tu şi mîndrul cavaler
praf veţi face hotărîrea
ce-ar ieşi din sfatul lor.

DONA INES
Şi Rodrigo e cu ei.

FABIA
Nu-ţi fă griji, căci dînsul- este
parte, -nu judecător.

DONA INES
Leonor, nu-mi dai vreun sfat ?

DONA LEONOR
De ţi-aş da, l-ai asculta ?

DONA INES
Nu ştiu — dar să nu vorbim
de-astea, cînd de faţă sînt
alţii.

FABIA
Hai, încredinţează-mi
mie sorţii de izbîndă.
Fericită sper să fii
cu bărbatul chipeş care
în Castilia-i numit
mîndria Medinei,
floare din Olmedo,

ACTUL II

SCENA I
Stradă şi vedere din exterior a casei lui don Pedro.
DON ALONSO, TELLO

DON ALONSO
Tello, mor mai bine, zău,
decît să n-o văd.

TELLO
Năpasta
e că dragostea aceasta
mult se va vorbi de rău,
căci cum, zi de zi, grăbit,
din Olmedo la Medina
vii, le dai uşor pricina
de-auzit şi de bîrfit.

DON ALONSO
Cum pot eu să n-o văd dacă
o ador ?

TELLO
S-o laşi mai moale
cu-ntîlnirile matale,
mai lăsînd o zi să treacă.
În a treia zi e gravă
boala — faci şi fierbinţeală.

DON ALONSO
Nu mi-e dragostea sminteală,
nici de gheaţă, nici trîndavă.
Arde necurmat, frumoasă,
şi aceasta e minunea,
că nici Firea slăbiciunea
nu-i înfrînge... Nu se lasă.
Dragostea-i leoaică şi
e puterea ei ca piatra ;
febra mea din ziua a patra

inima-mi va îmblînzi.
Lipsa mea răgaz e deci
pentru dragostea mea tandră.
Sufletul o salamandră
mi-ar fi — stînd cu dînsa-n -veci

TELLO
N-ai mai ostenit intrînd
şi ieşind ?

DON ALONSO
Ce faptă mare !
Din Olmedo, de-a-n călare,
la Medina vin, pe cînd
marea largă, pe-nnoptate,
o trecea Leandru, zilnic,
ca să vadă, bînd-o silnic,
dorul răcori de-şi poate.
Dar de la Olmedo pînă
la Medina, de n-am mare,
cum pot, prin ce faptă mare,
s-o uimesc pe-a mea stăpînă ?

TELLO
Cel ce mari primejdii cată,
ca Leandru, poate-nfruntă
altă mare, mult mai cruntă.
Sigur patima-nfocată
ţi-o cunoaşte... Ştii mantia
ce am -strins-o la grilaj ?
Să o port avui curaj.

DON ALONSO
Ce prostie !

TELLO
Fac cu mia.
El, văzîndu-mă cu ea,
mă-ntrebă : „Hidalgo, cine
ţi-a dat mantia, căci bine
o cunosc." Eu : Dac-aţi vrea,
i-o dau unui slujitor
de-al domniei voastre." El,
palid : „Vreun lacheu mişel
o pierdu întîmplător,
dar păstreaz-o dumneatale,

că-ţi stă bine !" Ce crunt însă
mă privea, cu mîna strînsă
pe minerul spadei sale !
Ştie slujitor că-ţi sînt,
ştie unde-a fost s-o piardă,
şi de oameni ce nu iartă
te păzească, cerul sfînt.
Că-n ograda lor sînt, unde,
precum ştii, cocoşul cîntă;
Pe deasupra, nu mă-ncîntă
că sub vrăji ţi se ascunde
dragostea, dintru-nceput.
E povestea cam cu cîntec.
Cînd lupţi drept, nu prin descîntec
dobândeşti ce vrei şi-ai vrut.
Cu ea fost-am
(n-aş fi fost !)
ca să-i scoatem o măsea
spânzuratului — şi ea,
ca pe Arlechin cel prost,
scara doar m-a pus să-i ţin.
Şi ce-aud ? Că-mi zice el:
„Tello, suie sus niţel;
altfel, eu cobor !" Leşin,
cad cu totul în neştire,
şi a fost minune, zău,
că nu am păţit mai rău !
Greu mi-am mai venit în fire.
Coborî şi ea, şi parcă,
ah, ca pe-o minune nouă
mă privea, căci făr' să plouă,
îmi era tot trupul leoarcă.

DON ALONSO
Dragostea adevărată
de primejdii nu se teme;
soarta vru să mă blesteme
cu-n rival ce nuntă cată,
se vrea iute însurat
şi-o iubeşte pe Ines.
Ce să fac deci cînd, ades,
sînt gelos şi disperat ?
Nu cred în vrăjitorii,
căci deşertăciuni sînt toate ;
Numai cei plini de păcate
le tot caută, să ştii.

Pe Ines eu o ador,
ei i-s drag, prin ea trăiesc.
Tot ce nu-i Ines, firesc,
eu urăsc, resping, ignor,
Ea-i iubirea mea, divina ;
fără ea n-am-rost pe lume ;
zi de zi gonesc, anume,
din Olmedo spre Medina.
Ea-i al vieţii înţeles
şi stăpînă mi-i pe moarte.

TELLO
Şi, aşa, zi-i mai departe :
„Te iubesc un pic, Ines."
Domnul bine dea să iasă !

DON ALONSO
Bate-n uşe.

TELLO
Bat.

DON ALONSO
Hai, du-te.
(Tello bate la uşa lui don Pedro.)

SCENA II
ANA, în casă ; aceiaşi; apoi, DONA INES

ANA
(din culise)
Cine-i ?

TELLO
Eu. Răspund cam iute !
Melibeea e acasă ?
Căci Calisto a venit.

ANA
(din culise)
Stai, Semproniu, doar un pic.

TELLO
Vrei să-l mint, sau ce să-i zic ?

DONA INES
(din culise)
El e !

ANA
(din culise)
Da.
(uşa se deschide şi don Alonso, împreună cu Tello, intră în casa lui don Pedro.)

SCENA III
Odaie în casa lui don Pedro.
DONA INES, DON ALONSO, TELLO

DONA INES
Stăpîn iubit !

DON ALONSO
O, Ines, dulce minune !
Că trăiesc simt doar aice.
Nimeni nu mai poate zice :
„Totul mai tîrziu ţi-oi spune."

DONA INES
Tello, drag amic...

TELLO
Regină...

DONA INES
O, Alonso, don Rodrigo
veşnic dragostea lui strig-o ;
sufletul mi-l învenina !
După ce făcut-a azi,
au credeam să te mai văd.
.....[1]

DON ALONSO
Chiar de datorezi, ca fiică,
ascultare, cît n-aud
că destinul mi-a fost crud,
inima nu mi se-nfrică.

[1]Lipsesc două versuri în original

Şi-i spuneam lui Tello,-n zori,
calul cît stătea să-mi scoată,
cînd aşteaptă lumea toată
soarele strălucitor,
că mă tem că tristă veste
voi afla, de-s mohorît.
Şi-acum văd : s-a hotărît,
căci îmi spui că aşa este
O, vai mie de-i aşa !

DONA INES
O, să nu spui asta tu !
Eu spun tuturora *nu,*
cînd ţi-am spus doar ţie *da.*
Nu-i putere ce soţie
să mă-mpiedice să-ţi fiu.
Mi-eşti stăpîn tu pe vecie ;
Hărăzită-s numai ţie.
In grădină vrînd să viu,
ieri, cum Leonor geloasă
e pe mine, de un timp,
cu izvoare, flori, duioasă
doar vorbeam şi, drăgăstoasă,
cît plîngînd stam să mă plimb,
le ziceam : „Voi, flori şi ape,
fericite sînteţi dacă,
noaptea cînd a prins să treacă,
soarele vi-i iar aproape ;
şi parc-auzeam, buimacă,
limba unui crin zi cînd
(dragostea-i de multe-n stare !)
„O, Ines, dar al tău soare
vine noaptea şi-i mai. blînd,
şi atunci ce te mai doare ?

TELLO
Unui orb un, grec i-a zis,
tînguirile-ascultîndu-i :
,,Noaptea, orbule, la rîndu-i,
are şi plăceri de vis.
Ce te plîngi ?

DONA INES
E-un ceas cînd jindui
negrăita ta lumină.
Ca un flutur în grădină

vin, ba ca o Fenix chiar,
că-mi dă viată, moarte-n dar
a ta flacără divină.

DON ALONSO
O, coralul gurii tale
cît mă bucură, cînd, sfinte,
picură prea dulci cuvinte
din trandafirii petale !
O, şi eu fac legăminte
tot faţă de flori, cînd nici
Tello, nici tu lingă mine
nu sînteţi.

TELLO
Da, da, vezi bine !
Unor napi, unor urzici
le vorbea mai ieri de tine,
căci vorbesc cei ce iubesc
şi c-o piatră, ori cu vîntul.

DON ALONSO
O, Ines, îmi fuge gîndul
doar la tine, şi-i firesc.
Simt prin tine şi trăiesc,
şi vorbesc şi tac cu tine.
Cine ştie oare, cine
cîte-ţi spun cînd eşti absentă ?
Insă uit, cînd eşti prezentă,
şi de viaţă, şi de mine.
Eu lui Tello îţi tot laud
farmecul, pe drum încoace ;
judecata ta ne place,
şi-al tău nume,-ncît să caut
am ajuns — căci nu-mi dă pace
gîndul la absenţa ta,
o femeie cu-al tău nume,
ca strigînd-o des, anume,
să-mi închipui, draga mea,
că tot ce-am mai scump pe lume
am alături.

TELLO
Un secret
ştii, Ines ? Că ai făcut
din el om de duh, plăcut,

iar din mine — un poet.
Uite-o odă drept dovadă,
ca răspunsul la prohod,
morţii vii dacă mai pot
că-s la un prohod să creadă :
Jos, *în vale, pe Ines*
o lăsai rîzînd ;
de-o zare ţii, Andres,
spune-i că. mor des,
de dor crunt urzind.

DONA INES
Alonso a compus-o ?

TELLO
El... Destul de bună cred-o
pentru bardul din Olmedo.
Stai s-auzi...

DON ALONSO
Amor mi-a spus

TELLO
O, Andres, de cînd prin vale
Ines fost-a să se plimbe,
flori mai mîndre prind s-o-nnimbe,
încît cerul stele pale
vrea cu-acele flori să schimbe.
Astăzi valea-i cer ales ;
primăvară-i ea pe şes,
şi e cerul pe pămînt ;
toţi o văd, ca pur cer sfînt,
jos, în vale, pe Ines,
Azi cu grije calc cu talpa
unde talpa-i urme lasă,
şi Medina mai frumoasă
nu-şi vrea aurora, alba,
ca să-i crească floarea deasă.
O, fugea de doru-mi cînd
ochii ei mi-erau deochi,
chiar dispreţuri învingînd.
Şi cînd am plecat, în ochi
Lacrimi calde aninînd,
o lăsai *rîzînd.*
De a vezi întîmplător,
spune-i tu, Andres, că eu

s-o mai văd o dată mor.
Dar s-o văd îmi va fi greu,
căci voi fi murit de dor.
Vii dorinţi să nu-ţi dea ghies
spre-a ei mîini răzbunătoare ;
n-ai să poţi trăi sub soare,
doar o dată, nu ades,
de-o zăreşti, Andres.
Iar de nu te va ucide,
nepăsîndu-i ei de tine,
spune-i zînei omicide
că ea s-a ucis în mine,
căci ea-n viaţa mea se-nchide,
spune-i : „N-are înţeles
să-l ucizi a doua oară,
răzbunată cînd te vezi,
ca să-ţi pară rău, fecioară."
N-ai să mă mai vezi pe şes,
spune-i că mor des.
Însă viaţa se lungeşte,
căci, privindu-te,-ţi dă viaţă ;
Şi dînd viaţă, ea, fireşte,
să ucidă osteneşte,
căci să-nvie mulţi se-nvaţă.
Dar murind, trăind, pe rînd,
nu cunosc căinţă dacă
gata-s s-o slujesc oricînd.
Viaţă-i moartea cînd mă-nşfacă
de-al ei dor arzînd.

DONA INES
De-i a ta, în dulci cuvinte,
tare te-ai lungit minţind.

DON ALONSO
Deci în vers de-mi spun un jind,
versul meu tu crezi că minte ?
Dar ce poezie-mi poate
spune dorul tot, senora ?

DONA INES
Tata !

DON ALONSO
Vine ?

DONA INES
N-ar fi ora !
Hai, v-ascundeţi !

DON ALONSO
Unde ?
(Cei doi intră în culise.)

SCENA IV
DON PEDRO, DONA INES

DON PEDRO
Toate
bune, draga mea Ines ?
Cum de nu dormi încă, fată ?

DONA INES
Mă tot rog, gîndind, o, tată,
la ce ieri am înţeles ;
cerului cer ajutor,
ca să fac ce se cuvine.

DON PEDRO
Eu, din dragoste, ştii bine,
fac ce cred că sînt dator,
şi bărbat mai bun pe lume,
ca Rodrigo,-i greu de-aflat.

DONA INES
Da, spun toţi că-i brav bărbat,
nobil şi de bun renume,
şi, dac-ar fi trebuit
să mă şi mărit o dată,
n-aflam în Castilia toată
un bărbat mai nimerit.

DON PEDRO
Cum, de trebuia ?

DONA INES
Părinte,
azi să-ţi spun mă văd silită
că am soţ.

DON PEDRO
Nesăbuită
îmi vorbeşti ! Tu, soţ ? N-ai minte ?

DONA INES
N-am vrut să te supăr, dar...

DON PEDRO
Ia auzi ce noutate !

DONA INES
Asta pentru tine, poate ;
Eu aşa vreau... Aşadar,
mîine cere-mi alt veşmînt,
mai cucernic prin croială,
căci de straiele de gala,
tată eu sătulă sînt,
căci aşa mă vreau, senor,
cît latina va să-nvăţ..
Iar nepoţi, ei, lasă că-ţi
poate face Leonor.
Iar cit despre ceea care
va de astăzi să rnă-ndrume,
lasă-mă te rog, anume,
s-o aleg, căci sînt în stare.
Caută-mi tu o femeie
care să îmi dea povaţă
despre a mea nouă viaţă,
ca alăturea să-mi steie.
Şi un dascăl aş mai vrea,
de cîntat, care să ştie
şi latina.

DON PEDRO
Ce prostie ! Tu vorbeşti ?

DONA INES
Eu, tată, da.

DON PEDRO
O, Ines, mă-nduioşez
ascultîndu-te, fireşte ;
Totodată mă-mpietreşte
gîndul — nu ştiu ce să crez.
Aşteptam urmaşi şi eu

de la anii tăi cei tineri,
dar mi-e greu să am reţineri
de te cheamă Dumnezeu.
Fă cură crezi... Cu anevoie
cred în zelul tău, căci ştiu
că un doi aprins şi viu
de la cer nu cere voie.
Dar cum omenească minte
schimbătoare-i şi deşartă ;
cum femeia cată poartă
spre ce mîine va dezminte ;
cum tăria ei e vană
şi cum, de la gînd la faptă,
cale lungă o aşteaptă, —
s-ar putea să fie-o toană
ce-ţi doreşti — şi n-are rost
straiele să-ţi schimbi c-o rasă
Cîntul şi latina-n casă
n-ai să le înveţi mai- prost.
Ca la curte te-mbrăcai,
şi erai, Ines divina ;
Mîine nu vreau ca Medina
Joc să-şi bată de-al tău strai.
O să-ţi caut un profesor
de latină şi-o femeie.
Alt tată, mai bun, să-ţi deie
lecţii, şi să-l ai confesor.
Ei, copilo, asta-i tot ;
capul nu-ţi mai bat deloc.

Eu mă duc să-mi caut loc.
Unde să te plîng să pot.
(Iese din scenă.)

SCENA V
DON ALONSO, TELLO, DONA INES

DONA INES
Rău îmi pare că am spus
lucruri neplăcute, însă...

DON ALONSO
Da, şi mie rău nu-mi pare
că am auzit cum tu

moartea noastră pui la cale !
Ay, Ines, unde-ai aliat
leac năpastei şi durerii
în răstimp atât de scurt !

DONA INES
La primejdie,-ţi arată
dragostea, ştii, o lumină
care-i sufletului torţă
şi-i aduce leacul bun.

DON ALONSO
Asta-i leacul tău cel bun ?

DONA INES
Ţelul meu acum fiind
să n-ajungă don Rodrigo
să obţină ce pofteşte,
ştii că, prin tărăgănare,
faci să treacă nişte rele ;
Pierzi speranţa cînd nu iei
tu o altă hotărîre.

TELLO
Bine s-a gîndit, senor ;
Cît va sta dona Ines
să tot cînte şi să-nveţe,
amîndoi puteţi să cereţi
ocrotirea maicii sfinte,
a bisericii adică.
În acest fel, don Rodrigo
n-o să-i poată sta pe cap
toată ziua lui don Pedro,
încuviinţarea lui
tot cerînd-o, dacă află
că Ines, în locul lui,
şi-a ales cerescul mire.
Şi-apoi ce prilej grozav,
pentru mine, ca să intru
oricînd vreau în casa asta.

DON ALONSO
Oricînd vrei ? Şi cum adică ?

TELLO
Şi mai cred că ar putea

Fabia să îi slujească
drept cucernică femeie,
care s-o înveţe psalmii
şi cîntările.

DONA INES
Întocmai,
bine zici... Ea o să-mi fie
dascălul întru virtuţi
şi-ntr-ale călugăriei.

TELLO
Ah, şi ce virtuţi mai poate
ea s-o-nveţe, pe alese !

DON ALONSO
O, iubirea mea, mă tem,
cum e dragostea răgaz
dulce pentru-a-ţi trece vremea,
căci pentru îndrăgostiţi
ceasurile trec în zbor, —
ziua să nu ne surprindă
şi să nu mai vadă unii
cum din casa ta eu ies,
sau să nu fiu, chiar silit
să rămîn, Putere dulce
este dragostea, o, Doamne !
Cum în crucea lunii mai,
după datină. Medina
pregăteşte mari serbări,
şi cum ceasul e aproape,
în afară de dorinţa
mea de-a fi văzut de tine,
jos, în piaţă, am, Ines,
din Valladolid o veste,
cum că regele-n persoană,
don Juan, doreşte şi el
să ia parte la serbări,
şi că, în aceste zile,
conetabilul îl roagă
să îşi caute odihnă,
sus, în munţi, lîngă Toledo,
mai rugîndu-1, totodată,
ca, în drum, să onoreze
cu prezenţa lui Medina,
bun prilej ca nobilimea

din acest ţinut să vină
ca omagii să-i prezinte.
Cerul să te aibă-n pază,
scumpa mea... Te las cu bine.

DONA INES
Stai puţin, căci eu se cere
să merg uşa să-ţi deschid.

DON ALONSO
Ah, lumină ! Tu, neroadă,
auroră care pururi
pizmuieşti pe-ndrăgostiţi !

TELLO
Nu cred că mai este cazul
s-aştepţi zorii.

DON ALONSO
Cum adică ?

TELLO
Păi, e ziuă plină, mi vezi ?

DON ALONSO
Bine zici, cînd lui Ines
mă araţi, dar oare cum
străluceşte ea, o, Tello,
cînd se culcă mîndrul soare ?

TELLO
Tu, senor, mergi lin, iar el
se grăbeşte : pun pariu
că ai să rămîi aici.
(Iese din scenă.)

SCENA VI
O stradă.
DON RODRIGO şi DON FERNANDO

DON RODRIGO
Ştii, don Fernando, că eu m-am uitat
ades la acest chipeş cavaler,
de focul viu al inimii-ndemnat.

Statura, chipu-i grav, fălos, sever,
mă fac să-l gelozese pe gentilom.

DON FERNANDO
Aşa-i îndrăgostitul : stă străjer
iubirii, şi de vede-un chipeş om,
se teme că-i va cuceri odorul,
de-l va vedea frumos şi galantom.

DON RODRIGO
E drept că faima lui, cu tot onorul,
răzbit-a şi-n Medina, şi acum,
chiar de se-ascunde,-l laudă poporul.
Ţi-am spus că, într-o zi, am dat în drum
de acel tînăr cu-a mea capă-n spate,
cu tifla parcă dîndu-mi oarecum.
Vorbindu-i, şi făcînd, pe cît se poate,
şi cercetări, aflat-am că lui don
Alonso îi slujeşte el în toate.
Îl ştie toată lumea, căci nu-i zvon
că e temut de oameni şi de tauri
şi, pe deasupra, e grozav craidon.
Şi dacă-i face curte, plin de lauri,
el lui Ines, eu ce pot, ce pot face
cînd mă priveşte ca mai adineauri ?

DON FERNANDO
Silită-i să-l iubească ?

DON RODRIGO
N-are pace,
căci merită şi e cuceritor,
şi mă urăşte ea de-o vreme-ncoace.

DON FERNANDO
E gelozia o himeră — nor
născut din pizmă, umbre, vînt şi teamă,
ce-ţi creşte al închipuirii zbor
nălucă-i, ce din bezne se întramă,
gînd ce înclină către nebunie,
minciună care adevăr se cheamă,

DON RODRIGO
Dar dacă Ia Medina stă să vie
el, zi de zi ? Pe lumea cealaltă
de l-aş trimite, mi-ar fi bine mie ?

Vreau să mă-nsor... Tu minte ai... Ce altă
ieşire vezi, de nu doar moartea lui ?

DON FERNANDO
În mintea mea altfel de gînd tresaltă :
De-a fost de gheaţă-n faţa orişicui,
cum l-ar iubi pe el ?

DON RODRIGO
Răspund îndată :
că e mai chipeş, mai de duh...

DON FERNANDO
Ce spui ?
Dar dacă neprihana ofensată
la numele de soţ Ines şi-o simte ?

DON RODRIGO
Se cere să-l ucid, căci viaţa toată
mi-o fură, iar uitarea ei nu minte.
Pierdut-am capa şi-s ca fără minte.

DON FERNANDO
Da, mură-n gură vrei s-o laşi curînd,
lui don Alonso... Eu zic să te-nsori,
lăsîndu-i rămăşiţele, pe cînd
tu cu izbînda vei lâmine,

DON RODRIGO
Mor
de gelozie şi necaz !

DON FERNANDO
Fălos,
la-ntrecerea din mai porneşte-n zbor !
Tribunele cer pagi şi murgi... Vîrtos
ţi-oi sta alături... Regele-o să vină
și, de petreci, mai slab de chin eşti ros.

DON RODRIGO
Speranţă are biata mea Medină
cînd cu Olmedo se va-ntrece, oare ?

DON FERNANDO
Nebun eşti !

DON RODRIGO
Numai dragostea-i de vină.
(Ies din scenă.)

SCENA VII
Odaie în casa lui don Pedro.
DON PEDRO, DONA INES, DONA LEONOR

DON PEDRO
Să nu -stărui.

DONA INES
Hotărit- a
sufletul. Nu-l poţi înfrînge.

DON PEDRO
Gîndurile ţi-s nătînge
de mă otrăveşti atîta ?
Timp încă mai ai.

DONA INES
Senor,
oricum rasa cenuşie
am s-o port o veşnicie.

DONA LEONOR
Proastă eşti.

DONA INES
Taci, Leonor,

DONA LEONOR
La întreceri, cel puţin,
să te-mbraci de sărbătoare.

DONA INES
Cînd mi-aştept cu nerăbdare
mirele ceresc, divin,
pentru el vreau tot cereşti
straie de mireasă, tată.

DON PEDRO
Vrerea mea nu-i ascultată.

DONA INES
Te ascult — că-mi porunceşti.

SCENA VIII
FABIA,cu rozariu, toiag şi ochelari; aceiaşi

FABIA
Pace fie-n astă casă.

DON PEDRO
Pace ţie.

FABIA
Arn înţeles
că se vrea dona Ines
Domnului Iisus mireasă.
Care e neprihănita
cea aleasă de-al ei mire,
căruia, cu dăruire,
îşi închină ea ursita ?

DON PEDRO
Ea e, maică, iar eu sînt tatăl ei.

FABIA
Ei domn să-i fie
domnul peste veşnicie,
nevăzut de noi nicicînd.
Dar am să mă rog ades
ca şi voi pe acest mire
să-l primiţi tot cu cinstire,
căci e cavaler ales.

DON PEDRO
Chiar cel mai ales.

FABIA
Aflînd
că ai căuta femeie
care-nvăţături să-i deie
întru voia celui sfînt,
care să-i îndrume-aice,
pe neprihănite căi,
anii cruzi şi verzi ai săi,

cît e-n starea de novice,
m-am rugat fierbinte şi
am simţit imbold în piept,
de-ani venit aice, drept,
eu dorind a o-ngriji,
chiar de-s mare păcătoasă.

DON PEDRO
Asta e, Ines, femeia
care-ţi trebuie.

DONA INES
De-aceea
eu mi-o şi doresc în casă.
Maică, hai, mă-mbrăţişează.

FABIA
Fata mea, port un ciliciu,
nu mă strînge.

DON PEDRO
Ce supliciu!

DONA LEONOR
Umilinţa-n ea e trează !
Cum vorbeşte-aşa şi simte.

FABIA
Ce cuminte, bună eşti,
şi frumoasă ca-n poveşti !
Domnul binetecuvînte !
Ai capelă ?

BONA INES
Maică, eu,
bună-ncep acum să fiu ;

FABIA
Păcătoasa cum mă ştiu,
mă cam tem de tatăl tău.

DON PEDRO
N-am să-i turbur eu deloc
cuvioasa înclinare.

FABIA

O vînezi cu-nverşunare
în zadar, dragon de foc.
Nu s-o mărită-n Medina ;
e-n Olmedo mănăstire ;
Domine, spre-a ta cinstire,
ad juventum me festina.

DON PEDRO
înger e măicuţa.

SCENA IX
TELLO, cu tichie ; aceiaşi

TELLO
(din culise)
Dacă
e cu cele două fiice,
cred prezenţa mea aice
tuturor c-o să le placă.
(Intră în scenă.)
DascăLul ce-l căutaţi
e aici, senor don Pedro,
pentru lecţii de latină,
cum şi pentru alte lucruri
de folos, cum mai tîrziu
vom vedea, fără-ndoială.
La biserică mi-au spus
c-aţi dori un bun student,
căci pornirea doamnei este
de pe-acum bineştiută.
Am venit să vă slujesc
şi, chiar de-s străin, sînt bun
s-o învăţ de toate cele.

DON PEDRO
Cred, şi sigur sînt, văzînd
toate cum se potrivesc,
că-i a cerului voinţă.
Poate sta măicuţa-n casă,
iar studentul vină zilnic
să-ţi dea lecţii de latină.
Înţelegeţi-vă voi
pînă mă întorc.
(Lui Tello.)

De unde
zici că vii, deci, tînăr domn ?

TELLO
Sînt, senor, din Calahara.

DON PEDRO
Numele ?

TELLO
Martin Pelaez.

DON PEDRO
E al Cidului ţinut.
Unde-ai studiat ?

TELLO
Departe,
o, senor, în La Coruna,
unde mi-am luat licenţa.

DON PEDRO
Şi eşti hirotonisit !

TELLO
Da, dintr-un ajun de praznic.

DON PEDRO
Mă întorc îndată.
(Iese din scenă.)

SCENA X
DONA INES, DONA LEONOR, FABIA, TELLO

TELLO
Eşti
Fabia ?

FABIA
Ce nu se vede ?

DONA LEONOR
Tu eşti Tello.!

DONA INES
Tello,-amice !

DONA LEONOR
Doamne, ce potlogărie !

DONA INES
Ce mai face don Alonso?,

TELLO
Pot, faţă de Leonor,
să spun tot ?

DONA INES
Binenţeles.

DONA LEONOR
M-ar descuraja Ines,
mi-ar slăbi şi dragostea
pentru ea, de n-ar avea
multă-ncredere în mine

TELLO
O, senora, don Alonso
este bine şi tot face
pregătiri pentru serbarea
lunii mai, care-i aproape.
Se ocupă deci de cai,
lănci, costume, banderile.
Tremură, cred, faurii
de pe-acum de spaima lui.
Am făcut un scut de piele,
tare şi rotund, pe cît
mă ajută-ndemînarea
rară... Ai să-l vezi acolo.

DONA INES
Nu mi-a scris ?

TELLO
Tâmpit ce sînt!
Ia, senora, şi scrisoarea

DONA INES
O sărut şi o citesc.

SCENA XI
DON PEDRO, aceiaşi

DON PEDRO
(din culise)
Pregăteşte-atunci trăsura,
dacă roibul e bolnav.
(Intră în scenă.)
Dar ce faceţi ?

TELLO
(aparte,donei Ines)
Uite, vine
tatăl tău... Prefă-te, deci,
că citeşti şi eu te-nvăţ.
Dominus...

DONA INES
Dominus...

TELLO
Spune.

DONA INES
Şi mai cum ?

TELLO
Dominus *meus*

DONA INES
Zic : *Domimis meus.*

TELLO
Bine;
cu încetul ai să-nveţi
să citeşti.

DON PEDRO
Atît de iute
v-aţi pornit pe-nvăţătură ?

DONA INES
Simt dorinţă arzătoare:

DON PEDRO
Gata pentru azi, Ines.
De la primărie vin,
să vă spun că sînt trimis
la serbări.

DONA INES
A? înţelept
judecat-au, căci acolo
vine şi măritul rege.

DON PEDRO
Să ne înţelegem : merg,
dar veniţi şi voi cu mine.

DONA INES
Maică, spune-mi dacă pot
să le văd fără păcat.

FABIA
O, copila mea, se poate ?
Nu-ţi fă griji cum îşi fac unii,

dîndu-şi ifose întruna
şi crezînd, prea grijulii,
că l-ar supăra pe Domnul
chiar cu orişicare fleac,
şi ui tind că sînt şi ei
oameni vii, născuţi din oameni,
zic că orişice petreceri
care de la munci i-abat
ar fi o destrăbălare.
Chiar dacă e drept să fie
şi răsfăţurile astea
cumpătate-un pic, e bine
la întreceri să te duci,
căci se-arată ele-a fi
jugatoribus paternus.

DON PEDRO
Haidem, deci... Vreau să-l plătesc
pe învăţătorul tău,
iar măicuţei vreau să-i dau
bani de-o mantie.

FABIA

Pe toţi
să vă ocrotească Domnul.
Leonor, tu n-ai de gînd
să urmezi frumoasa pildă
a surorii tale ?

DONA LEONOR
Maică,
am să mă grăbesc să fac
tot aşa, căci pilda este
sfîntă, neasemuită.
(Ies din scenă.)

SCENA XII
Sală în reşedinţa regelui, la Olmedo.
REGELE ,DON JUAN II, CONETABILUL, DON ALVARO DE LUNA. Suită

REGELE
(Conetabilului)
Nu-mi veni chiar la plecare,
azi, cu trebi de-nsemnătate.

CONETABILUL
Să semnezi doar, Majestate ;
Nu le da şi ascultare.

REGELE
Spune iute ce-ai de spus.

CONETABILUL
Deci, să intre ?

REGELE
Nu.

CONETABILUL
Deci, *da,*
zice Sanctitatea Sa
la ce regele-a propus
pentru-Alcantara.

REGELE
Mai bine,
zis-am, straiul mohorît

să şi-l schimbe.

CONETABILUL
Da, urît
se-mbrăcau : nu se cuvine.

REGELE
Cruce verde zic să poarte.
Marelui pontif eu ţin
să îi mulţumesc deplin
că ne ţine-n asta parte,
şi nălţarea noastră vrea,
căci infantul, se presimte,
va tot merge înainte,
cât el ne va ajuta.

CONETABILUL
Două hotărîri de seamă
încă am.

REGELE
Le dă citire.

CONETABILUL
Despre-acea deosebire
dintre mauri, mai cu seamă,
şi evreii care cer
în Castilia să rămînă.

REGELE
Sprijină-l regeasca mînă
Pe Fray Vicente Ferrer.

CONETABILUL
E om sfînt şi cărturar.

REGELE
Ieri, cu dînsul dimpreună,
hotărît-am calea bună
de urmat şi, aşadar,
unde stau evrei şi mauri,
toţi evreii or să poarte
pelerini cu semn aparte
pe regeştii mei coclauri;
maurii — manta cu glugă
verde, iar creştinii,-n pace,

creştineşte să se-mbrace,
şi de ei paginii fugă.
În pagini, eu asta cred-o,
voi băga,-n acest fel, teamă.

CONETABILUL
Don Alonso, ce se cheamă
Cavalerul din Olmedo,
va primi, văd, scump veşmînt.

REGELE
E om dîrz, ce multe-nfruntă.
La a sorei mele nuntă
l-am chemat chiar, de curînd.

CONETABILUL
Cred că tronului lumina
mîine-i va sluji, cu sîrg,
la serbare şi la tîrg,
şi la-ntreceri, la Medina.

REGELE
Spune-i să îşi însuşească
bine militară artă,
ca favoruri să-i împartă
îndurarea mea regească.
(Iese din scenă.)

SCENA XIII
Odaie în casa lui don Alonso, la Olmedo.

DOM ALONSO
(singur)
O, crudă starea mea,
absenţă, tu, vrăjmaşă
ce sufletul mi-l sfîşii
dar trista viaţă-mi laşi !
Pe drept tu moarte vie
numită eşti, căci dai
dorinţei viaţă şi
ucizi văzînd cu ochii !
O, cită îndurare
puteai să-mi dovedeşti,
cînd părăsind Medina,

mi-ai fi luat şi viaţa,
cum sufletul mi-l iei.
Ines, divina,-n tine
trăieşte, o, Medina,
şi ea-i onoarea curţii
şi gloria cetăţii.
Cîntat e al ei farmec
de apele fugare,
de păsări — ce-o ascultă ;
de flori — care-o imită.
Atît e de frumoasă,
încît se pizmuieşte
pe sine însăşi ea,
putînd fi-ncredinţată
că o invidiază
chiar soarele mărit,
căci alta mai frumoasă
nu vede-n drumul lui,
în Indii cînd se duce
şi-n Spania cînd vine.
Iar eu am meritat
să o iubesc ! Ferice
mi-a fost, ah, cutezanţa !
Căci chinul meritîndu-1,
îmi pot simţi norocul.
Cînd aş putea s-o văd
şi s-o ador slujindu-i,
de ce plăcere-a tainei
ursita mă lipseşte !
De nu mi-ar fi iubirea
curată şi cinstită,
a ochilor ei perle
ar cere moartea mea.
Rămase-n acea zi
Ines, plîngîndu-mi lipsa,
iar lacrimile ei
erau iscălitura
cuvintelor rostite.
O, ştie acea noapte
c-a mea putea să fie.
O, dragoste, tu, laşă
ce eşti — ce poţi s-aştepţi,
respectul de-l cunoşti ?
Ay, grea nenorocire,
cînd sufletul mi-l sfîşii
şi viaţa mi-o împărţi !

SCENA XIV
TELLO, DON ALONSO

TELLO
Merit să-mi spui bun venit?

DON ALONSO
Nu știu Tello...Prea de mult,
frînt de-al inimii tumult,
te aştept neliniştit.

TELLO
Dacă binele ţi-l fac,
ce vină-mi găseşti ?

DON ALONSO
Doar cine
e dorită mult de mine
poate să-mi aducă leac.
Nu mi-a scris Ines ?

TELLO
O, iată
că-ţi şi scrie dulcineea.

DON ALONSO
Vom vorbi după aceea ;
Să citesc deocamdată.
(Citeşte.)
„După plecarea ta, domnul şi stăpînul meu,
viaţa n-a mai fost viaţă pentru mine ;
căci eşti atît de crud,
încît nu mai laşi pic de viaţă în mine cînd pleci,".

TELLO
Cum, nu mai citeşti ?

DON ALONSO
Nu.

TELLO
Spune

şi de ce.

DON ALONSO
Deodată lotul,
nu mănînci precum netotul,
cînd bucalele-s prea bune.
Cum a fost, deci ?

TELLO
Păi, am fost,
cu mănuşi şi în sutană,
scurtă fără de pulpană,
ca seminariştu-n post,
şi, cu mîinile la piept,
pun-te pe pălăvrăgeală,
mai băgînd în trăncăneală
vorbe ca de om deştept.
Capul dînd să-ntorc, senor,
ce văd ? Fabia !

DON ALONSO
vreau să mai citesc în pripă,
că de dor, zău, Tello, mor.
(Citeşte.)
„Tot ce ai cerut să se facă,
s-a împlinit; ce nu s-o implinii este doar gîndul
că eu aş putea trăi fără tine,
căci acest lucru nu l-ai cerut."

TELLO
E vreo cugetare-adîncă ?

DON ALONSO
Ce-a făcut, deci, Fabia ?

TELLO
E şireată scabia,
şi mai prefăcută încă,
de putea stîrha şi frica
celor ce, cuviincios,
merg mereu cu capu-n jos...
Ce i-a dus cu fofîrlica !
De-astăzi am să ştiu ce-nseamnă
o făţarnică femeie
și-un fals schivnic, ce-o să deie
lecţii pentru-o naltă, doamnă.

De vedeai cum ştiu, cînd vreau,
să-mi dau ifose, că seamăn
ai fi zis, ba chiar că-s geamăn
cu un popă maur eu.
M-a crezut bătrînul, chiar
de-are mutra unui Cato.

DON ALONSO
Stai, că nu am terminat-o ;
mai citesc un pic — şi rar.
(Citeşte.)
grăbeşte-te să vii,
ca să-ţi dai seama ce simt
cînd pleci şi cum arăt
cînd te întorci."

TELLO
Ah, te mai opreşti o dată ?

DON ALONSO
Deci în toate-ai izbutit,
ai intrat şi i-ai vorbit.

TELLO
O, te studia-ncîntată,
lecţia cum şi latina
numai tu fiind, senor.

DON ALONSO
Si-a ei soră. Leonor ?

TELLO
O cam pizmuia mezina,
căci simţea că de iubire
vrednic eşti. Iubire dacă
vede-o fată, ca buimacă,
umblă şi ea după mire.
De-l iubeşte una tare
pe-un bărbat, un gînd tresaltă
deodată în cealaltă,
c-ar ascunde taină mare.
Dar se-nşeală : toate sînt
doar înrâuriri de astre.

DON ALONSO
Ah, iertare, mîini măiastie :

mai citesc un ultim rînd.
(Citeşte.)
„Se spune că regele va veni la Medina,
şi dacă este adevărat ce se zvoneşte,
înseamnă că vei veni tu,
căci tu eşti regele meu."
Vai, mi s-a sfîrşit scrisoarea !

TELLO
Toate-au un sfîrşit pe lume.

DON ALONSO
Da, nu ţine mult ce-i bine.

TELLO
Ai citit-o, orişicum,
pe etape.

DON ALONSO
Stai, mai văd
încă două, trei cuvinte.
(Citeşte.)
„La grumaz bentiţa asta,
leagă-ți-o... în locul ei
de-aş și eu, ce fericire

TELLO
Zău c-ar fi grozav să ieşi
cu dona Ines de gît
chiar în piaţă !

DON ALONSO
Dar bentiţa
unde-i ?

TELLO
Nu mi-a dat nimic.

DON ALONSO
Cum nu ?

TELLO
Dar tu ce mi-ai dat ?

DON ALONSO
Mda, pricep ce vrei... Mi-o dai

şi alege-ţi nişte haine
după placul tău.

TELLO
Ei, uite
şi bentiţa.

DON ALONSO
Minunată-i

TELLO
De-i brodată de-a ei mînă !

DON ALONSO
Să dăm semnul de plecare...
Însă, Tello, vai !

TELLO
Ce este ?

DON ALONSO
Am uitat să-ţi povestesc
nişte vise de-ale mele.

TELLO
După vise-acum te iei ?

DON ALONSO
Nu le cred, însă mă fac
să mă zbucium.

TELLO
Cu-asta, basta.

DON ALONSO
Unii spun că-s revelaţii
ale sufletului.

TELLO
Dar
ce poate să ţi se-ntîmple
cînd e limpede că vrei
doar să te căsătoreşti ?

DON ALONSO
Azi, cînd se crăpa de ziuă,

după-o noapte zbuciumată,
Tello, m-am dat jos din pat,
am deschis grăbit fereastra
şi, uitîndu-mă la nişte
pîrîiașe şi la flori
ce-n grădina noastră cresc,
am văzut crini pe-o crenguţa
de grozamă se aşează
un sticlete galben care,
cu smălţatele-i aripe,
floare se părea c-ar fi,
prinsă-n ramurile verzi.
Cît din guşa lui plăpîndă
triluia necontenit
tînguiri fireşti de dor,
iată că, dintr-un migdal,
în care stă.tuse-ascuns,
se repede un coroi,
şi cum cele două păsări
n-aveau armele egale,
florile mînji cu sînge,
spulberînd penetu-n vînt.
Piuitului lui jalnic
doar ecouri de-adieri
îi răspunseră, o, Tello,
şi, de pe o iasomie,
de unde văzuse toată
fioroasa tragedie,
soţioara lui sărmană.
Presimţirile din vise
îmbinînd cu întîmplarea
asta tristă, cat în van
sufletul să mi-l alin ;
chiar de ştiu că toate astea
sînt iluzii, pot să-mi pierd
într-atît de mult speranţa
încît viaţa mea să n-aibă
nici un rost cle-acum nainte.

TELLO
Zău că prost, donei Ines,
tu ii răsplăteşti tăria,
cînd eroică ea-nfruntă
ale soartei lovituri.
La Medina hai, şi uită
de augururi şi de vise,

lucruri care împotrivă-i
stau credinţei creştineşti.
Cu curaj, ca-ntotdeauna,
în armură, sus pe cal,
strînge lancea dîrz în mînă ;
fă să moară toţi bărbaţii
de invidie — şi moară
doamnele de dragul tău ;
căci Ines, senor, se cere
soaţa ta să fie,-n ciuda
celor ce s-ar strădui
pe voi doi să vă despartă.

DON ALONSO
Bine zici : Ines m-aşteaptă.
Haidem veseli la Medina.
Grijile pretimpurii
zice-se că îl omoară
pe un om de două ori,
iar pe mine doar Ines
mă ucide, însă nu,
ea un chin, ci ca o sfîntă
strălucire fără seamăn.

TELLO
Hai, şi-o să mă vezi, în piaţă,
cum plec tauri în genunchi
sub ferestrele-i deschise.

ACTUL III

SCENA I
Intrare sau punct de trecere spre piaţa din Medina del Campa aranjată pentru luptele de tauri. Se aud răpăituri de tobă.
DON RODRIGO, DON FERNANDO; LACHEI, cu banderile.

DON RODRIGO
Slab noroc...

DON FERNANDO

Ceas rău...

DON RODRIGO
Chin greu !

DON FERNANDO
Ce e de făcut ?

DON RODRIGO
Ah, curte
lui Ines, nici clipe scurte
nu-i poţi face, braţul meu!

DON FERNANDO
De ruşine mor !

DON RODRIGO
Turbez.

DON FERNANDO
Haidem iar la lupte.

DON RODRIGO
Cum
pot, nenorocit acum.,
să mai lupt ? sînt bleg, nu vezi ?
Alui din Olmedo-ntruna
sorţii-alăturea i-au stat.

DON FERNANDO
Lovitură n-a ratat !

DON RODRIGO
Va rata curînd el una !

DON FERNANDO
Nu ştiu pierderea, pierzarea,
cei favorizaţi de soartă.

DON RODRIGO
I-a deschis iubirea poartă —
iară poarta mea-i uitarea.
Nici n-ar fi ruşinea lui
cît a mea, căci e străin.

DON FERNANDO

Îţi pricep cumplitul chin :
e grozav el, însă nu-i
drept deloc ca să umbrească
faima celor din Medina.

DON RODRIGO
Urbea mea îmi cată vina —
parcă-i fire muierească :
mă urăşte — de-s de-al ei;
de-s străin, i-s drag — şi basta ?

DON FERNANDO
Pildă-i Grecia-ntru asta,
şi-apoi, Roma, cu temei.
(în culise, nechezuri de cai şi strigăte.)

SCENA II
OAMENI, în pilise; aceiaşi.

O VOCE
(din culise)
Bravo lui!

A DOUA VOCE
(din culise)
Ce lovitură !

DON FERNANDO
Ce mai aşteptăm ? Pe cai !

DON RODRIGO
Haidem.

INTÎIA VOCE
(din culise)
Pe-astă lume n-ai
om să-ţi fie pe măsură !

DON FERNANDO
Îl auzi ?

DON RODRIGO
Nu mai îndur !

DON FERNANDO
Nu ţi-e drag — pe asta cred-o.

A DOUA VOCE
(din culise)
Cavalerul din Olmedo
i-a uimit pe toţi din jur !

DON RODRIGO
Ce şanse mai am cînd toţi
doar a lui izbîndă strig-o ?

DON FERNANDO
Asta-i vulgul, don Rodrigo.

ÎNTÎIA VOCE
(din culise)
Domnul te-aibă-n pază !

DON RODRIGO
Poţi,
poţi ghici ce-o să-i mai spună
Regelui ? Dar urma-alege !
Să se roage, negreşit,
ca norocul la sfîrşit să-i ajungă !

DON FERNANDO
Proastă lege,
cînd la regi ajunge-o veste
prin aplauze vulgare !

DON RODRIGO
Calul vrea să-şi schimbe, pare.

DON FERNANDO
Ce noroc ! Ca în poveste !

SCENA III
DON ALONSO, TELLO, în livrea cu o banderilă în mînă ;
DON RODRIGO, DON FERNANDO

TELLO
Ce noroc, pe cinstea mea !

DON ALONSO
Adu-mi roibul, Tello.

TELLO
Lauri,
toţi ne dară adineauri !

DON ALONSO
Amîndorura ?

TELLO
Păi, da...
Tu pe cai — eu jos.

DON ALONSO
Grozav,
Tello, eşti, din tălpi în unghii !

TELLO
Ce le-am mai tăiat genunchii!
Sigur că am fost un brav.
Ca pe nişte napi de-acasă,
şase-am scrijelat... Ce faptă !

DON FERNANDO
Hai, Rodrigo, că ne-aşteaptă,
totuşi, lumea curioasă,
chiar de s-ar părea că nu.

DON RODRIGO
Don Fernando, doar pe tine
te aşteaptă — iar pe mine

doar pentru că vor, acu,
să fiu iar bătut de soartă,
omorât de-un taur, sau,
smuls din şa, ca să tot dau
hrană pentru gura-spartă.

TELLO
(aparte, lui don Alonso)
Ăştia se chiorăsc...

DON ALONSO
Ades
m-au privit, pizmaşi, geloşi,

mai ales cînd ochi setoşi
îndreptam către Ines.
(Don Fernando, don Rodrigo şi slujitorii lor ies din scenă.)

SCENA IV
DON ALONSO, TELLO

TELLO
Ea, cu rîsulei, ce-i drept,
ţi-a stat sprijin... Limbă mută
este rîsul, căci te-ajută
să dezvălui ce-ai în piept;
că, de cîte ori treceai,
se părea că, gata, gata,
cade din tribună fata .

DON ALONSO
Dulcea mea Ines ! Scump rai,
cît i-aş ferici pe-ai mei,
nepoţei dacă le-ai face !

TELLO
Le va face, fii pe pace !
Don Rodrigo-n ochii ei,
nu înseamnă-acum nimic.
Ţie ţi se vrea mireasă.

DON ALONSO
Fabia e încă-n casă....
Prin arenă cît, un pic,
mă mai duc, tu fugi şi-i cere
pe Ines s-o liniştească ;
datoria mea firească
e ca, fără-ntîrziere,
la Olmedo. noaptea asta,
să alerg, ca să nu zică
tata, mama, morţi de frică,
ştii, că m-a lovit năpasta.
N-ar fi drept să le stric somnul.

TELLO
Bine zici, da, negreşit;
fă-le somnul liniştit,
şi să-i ocrotească Domnul.

Temeri şi nădejdi, o groază
iscă-ntrecerile.

DON ALONSO
Eu
intru.

TELLO
Bunul Dumzeneu
să te aibă-n sfînta-i pază !
(Don Alonso iese din scenă.)

SCENA V

TELLO
(singur)
Deci la Fabia să fug !
Chiar de-i şmecheră
şi hoaţă şi mai mult decît isteaţă,
vreau să-i iau acel lănţug.
Circe, Medeea, Hecate
n-au ştiut cit ştii, femeie !
Ai în suflet nuş-ce cheie
cu suciri nenumărate.
Dar ştiu leacul ce m-ajută :
o să-ţi jur că te iubesc.
N-afli leac mai nebunesc
cînd femeia e trecută.
Două vorbe dulci de-i zici,
spre iubire se repede şi
iar tînără se crede....
(iese din scenă)

SCENA VI
Stradă şi vedere din exterior a casei lui don Pedro.
TELLO ; apoi, FABIA

TELLO
Dar am şi ajuns aici..
Strig : Ei, Fabia !..., Dar sînt
tont, că-i doar povăţuită
de-ăl cu coadă şi copită.
Ştie ea că, pe pămînt,

după aur dau eu fuga,
nu şi după anii ei.

FABIA
Tello, dar cu tine ce-i ?
Cum, aşa-mi faci tu pe sluga ?
Ce s-a- intîmplat ! Şi unde-i
don Alonso ?

TELLO
Psst, solemn
e-ăst moment... Tu-mi dai îndemn
să alerg în trei secunde
să te văd, zicînd c-aduc
de la don Alonso veste.

FABIA
Cum a fost ?

TELLO
Păi, ca-n poveste,
căci am fost cu el

FABIA
Năuc,
Tello, eşti — şi-ai gură bună.

TELLO
Păi, pe rege-ntreabă-l cine
s-a luptat mai greu, mai bine ;
mai să cadă din tribună,
zău, de cîte ori treceam.

FABIA
Ce favor !

TELLO
Favorul tău
îl râvnesc!

FABIA
Măi, Tello, zău,
cine te-ar vedea...

TELLO
Un dram

dă-mi din frumuseţea ta,
şi mă fac Orlando... Ce,
tauri să dobor ? Ehe,
apăi află dumneata
că de ştiu ei a împunge,
eu genunchii le-am tăiat,
că un taur mi-a strigat :
„Vai, senor Tello, ajunge !"
— „Ba n-ajunge !" — şi pieziş,
harrşt, l-am ras de un picior,
de i-a poposit, în zbor,
tocmai pe-un acoperiş.

FABIA
Măăăăi ! Şi cîte ţigle-a spart ?

TELLO
Asta-ntreabă-l pe stăpîn...
Eu doar am venit să-ţi spun —
şi n-am timp de stat la şart —
don Alonso c-o să vină
să-şi ia bun rămas, cu dor,
de la scumpul lui odor.
Sînt părinţii lui pricină,
căci s-ar teme c-a murit...
Ei, da-i pe sfîrşit serbarea
şi-i simt regelui chemarea,
căci grozav m-a îndrăgit
ca omorîtor de tauri,
şi-aştept iar ovaţii dacă
tu îmi dai curaj oleacă.

FABIA
Cum ?

TELLO
Îndeamnă-mă spre lauri,
răspunzîndu-mi la iubire.

FABIA
Ce-ţi place mai mult?

TELLO
Ai ochi.

FABIA

Ptiu, să nu mi te deochi
Ochelarii-ţi dau.

TELLO
De ştire îmi dai. deci, că-s bun de cai.

FABIA
Ca orice lacheu.

TELLO
Ţi-s drag,
dar mai mult mi-s murg, nu pag.

FABIA
Vezi să n-ajungi într-un hal
fără hal, *no nos inducas,*
căci să-ţi smulgă pot nădragii,
dacă ochii lor atragi-i,
ăia de pe la San Lucas.
Lumea zău c-ar rîde-abraşe,
de-ar ajunge-un tăuraş
să îţi fie cămăraş
ţie, Tello, în cămaşe.

TELLO
M-or cinsti cu mult respect
cînd am să-i atac turbat.

FABIA
Ce-i pasă că-i atacat unui taur ?
Spune drept.

TELLO
Ştii, eu lupta cînd purced-o,
teamă n-am.

FABIA
Pe-aceşti coclauri,
le e ciuda unor tauri
pe lacheii din Olmedo.

TELLO
Braţul spaniol, bărbat,
mulţi ca ei fu să doboare.

FABIA

Ce aştepţi tu de la soare,
cînd nimic nu ţi-a mai dat ?
(Ies din scenă.)

SCENA VII
Punct de intrare în piaţa din Olmedo.
(Hărmălaie în arenă, strigăte, voci din culise ;
apoi, DON RODRIGO și DON ALONSO

ÎNTÎIA VOCE
(din culise)
Don Rodrigo a căzut !

DON ALONSO
(din culise)
Hai afară !

A DOUA VOCE
(din culise)
Don Alonso
cît e de mărinimos !
Îl ajută !

ÎNTÎIA VOCE
(din culise)
Don Alonso
uite c-a descălecat

A DOUA VOCE
(din culise)
Îndrăzneţe lovituri !

ÎNTÎIA VOCE
Tauru-i făcut bucăţi.
(don Alonso, susţinîndu-l pe don Rodrigo.)

DON ALONSO
Uite, am alt cal aici,
căci ceilalţi fug prin arenă
ca turbaţi... Curaj, curaj...

DON RODRIGO
Căzătura fu cumplită...
Dumneatale-mi dai curaj.

DON ALONSO
Nu e bine ca-n arenă
să te-ntorci ; or fi pe-aici
slujitori să te ajute.
Iartă-mă, dar fug să-mi prind
calul ce-a rămas acolo.
(Iese din scenă.)

SCENA VIII
DON RODRIGO, DON FERNANDO

DON FERNANDO
Don Rodrigo, cum, eşti singur ?
Cum te simţi ?

DON RODRIGO
Căzut-am crunt.
Mi-a mers totul rău de tot,
dar e şi mai rău că viaţa
azi mi-o datorez acelui
ce-mi stârneşte gelozia
şi a cărui moarte-o vreau.

DON FERNANDO
Să se-ntîmple chiar sub ochii
regelui ! Pe norocos
să-l şi vadă, apoi, Ines
cu curaj cum ciopârţeşte
taurul, să te salveze !.

DON RODRIGO
Don Fernando, -nnebunesc !
Ah, om mai nefericit
nu-i, de la un pol la altul !
Cîte chinuri, ce sfruntaţi,
ce jigniri, cîte necazuri,
ce năpaste, ce urgie
şi ce cruntă gelozie !
Ridicat-am ochii, vrînd
pe Ines s-o văd, şi dacă
pic de milă pentru mine
pe-al ei chip se desluşea,
căci eu încă o ador,
chiar de-ntruna mă respinge.

O, şi ce-am *văzut ?* Nici Nero,
de pe naltul turn Tarpeia,
nu privea spre Roma-n flăcări,
mai nendurător ca dînsa
către mine, din tribună.
Dar apoi, cum l-a privit
pe fălosul don Alonso,
în garoafa purpurie
a sfioasei ruşinări
iasomia feţii ei
îmbăind-o deîndată !
Iar din rumenele buze,
rîsul ei de perle fine
îmi vădea plăcerea ei
de a mă vedea răpus,
frînt.de vitregia sorţii
şi pe dînsul pizmuindu-1!
Dar mă jur pe Cel-de-Sus
că, nainte ca Apolo
să înveselească zaiea
Răsăritului, soăldînd
tot văzduhu-n colb de aur,'
o să fac ca rîsul ei
să se schimbe-n plîns de jale,
dacă de acel hidalgo
o să dau între Medina
şi Olmedo !

DON FERNANDO
Dar va şti
să se apere.

DON RODRIGO
Nu prea ştii ce este gelozia !

DON FERNANDO
Cine ştie de nu-i monstru ?
Dar o faptă ca aceasta
cugetare îndelungă
cred că cere, don Rodrigo.
(Ies din scenă.)

SCENA IX
REGELE, CONETABILUL, suită

REGELE
Au ţinut pînă tîrziu
aste lupte crunte, brave.
N-am văzut, cred, mai grozave.

CONETABILUL,
Toţi cei din Medina ştiu
că pleci mîine, Majestate,
însă un turnir în lege,
spre-a-l cinsti pe al lor rege,
vor mai marii din cetate.
Două zile te mai roagă
să rămîi.

REGELE
Ei, nu acum !
Cînd mă-ntorc, pe-acelaşi drum,
faptul poate să m-atragă.

CONETABILUL
O, Alteţă, fă-i Medinei
un favor.

REGELE
Voi fi amabil
pentru naltul Conetabil,
pe infant chiar daca bine-i
să-l văd repede-n Toledo,
cum ne-am înţeles.

CONETABILUL
Năvalnic,
mîndru a luptat şi falnic
cavalerul din Olmedo.

REGELE
A avut noroc.

CONETABILUL
Ce oare
mai de preţ i-a dat Natura ?
Au norocul ? Au bravura ?
Dar bravura lui e mare !

REGELE

Bine fac şi una, şi-alta.

CONETABILUL
Şi pe drept îl onorează regele !

REGELE
Să-l faci să vază
şi cinstirea ta, înalta.
(Ies din scenă.)

SCENA X
Stradă şi vedere din exterior a casei lui don Pedro.
DON ALONSO, TELLO

TELLO
Ei, am aşteptat prea mult ;
nu mai poţi pleca, senor.

DON ALONSO
Vreau să doarmă-ai mei uşor,
şi de datorie-ascult.
Voi pleca la orice oră.

TELLO
Nu ţi-e gîndul la părinţi
cînd alăturea o simţi
pe Ines — dar fără soră !
Ziua la grilaj te-o prinde.

DON ALONSO
Inima-mi va da de ştire
despre sacra-ndatorire,
Tello, — şi-am să plec cuminte.

TELLO
Leonor parcă vorbeşte
cu Ines...

DON ALONSO
O, ce splendoare,
ca de stea care, de soare
luminată, străluceşte.

SCENA XI

DONA LEONOR, la grilaj ; aceiaşi

DONA LEONOR
Don Alonso ?

DON ALONSO
Da

DONA LEONOR
Curînd
vine şi ea... Despre lupte,
la discuţii nentrerupte
stă cu tata... Tu oricînd,
Tello, poţi intra... Ines
să-ţi trimită vrea un dar.
(Dona Leonor se retrage de la grilaj.)

DON ALONSO
Intră, Tello.

TELLO
Aşadar,
poţi pleca, de nu mai ies,
că te-ajung din urmă eu.
(Se deschide poarta casei lui don Pedro,
Tello intră şi dona Leonor revine la grilaj.)

DON ALONSO
O, cînd oare, Leonor,
voi intra, nebun de dor,
şi eu precum el, mereu?

DONA LEONOR
Trece-vei al casei prag
în curînd, cred, căci începe
tata multe a pricepe
şi, de-un timp, îi eşti cam drag.
Pe Ines apoi el vrînd
s-o mărite, va alege
ce-i mai bun, se înţelege,
cînd va şti de al ei gînd.

SCENA XII
DONA INES, la grilaj ; DONA LEONOR, la grilaj ;

DON ALONSO,pe stradă

DONA INES
Leonor, cu cine eşti ?

DONA LEONOR
Cu Rodrigo.

DONA INES
Minţi grozav...
E stăpînul meu.

DON ALONSO
Ba sclav,
jur pe sferele cereşti.

DONA INES
Ba îmi eşti stăpîn !

DONA LEONOR
Acum
chiar vă las... Cînd se iubesc
doi ea voi, este firesc
să nu-i turburi nicidecum.
(iese din scenă.)

SCENA XIII
DONA INES, Un grilaj; DON ALONSO, în stradă.

DONA INES
Cum te simţi ?

DON ALONSO
Ca fără viaţă...
Spre-a trăi, la tine vin.

DONA INES
Mai lipsea doar cruntul chin
de-a nu te vedea la faţă,
cînd te-am admirat, o, Doamne,
pildă printre cavalerii
ce te pizmuiesc, că-i sperii,
turburînd atâtea doamne !
Sînt pe toţi, pe toţi geloasă...

Să te-aplaude vreau însă...
Spaima-mi sta în suflet strînsă,
că te pierd, căci glorioasă,
ţi-a fost soarta... Ce de nume !
Ce de titluri îţi, dădură !
Doamnele — pentru bravură,
ei, pizmaşi, — pentru renume !
Tata te doreşte mire
pentru Leonor, iar eu,
chiar geloasă, căci mi-e greu,
simt o mare mulţumire,
că vei fi al meu — şi-aşa
i-am şi spus numaidecît,
nu cu limba, hotărî t,
dar cu sufletul meu, da.
Însă mulţumită, zău,
cum pot fi, cînd pleci ?

DON ALONSO
Părinţii...

DONA INES
Ştiu, dar pradă-s suferinţii...
Lasă-mă să-mi pară rău.

DON ALONSO
Mult îmi pare rău şi mie :
la Olmedo plec — şi-mi las
inima-n Medina vie.
Spaime nasc din gelozie,
căci de nu te văd un ceas,
mort şi viu merg pe cărări ;
viaţă, moarte duc spre zări...
Ce-ţi pot spune, dulce fată,
spre Olmedo cînd plec, iată,
cu piciorul gata, -n scări ?
De o vreme mă tot simt
de vedenii turburat.
Aflu în tristeţi alint.
Cînd sînt vesel, nu, nu mint,
trist mă simt neîncetat.
Gîndul că te pierd îmi strică
mintea, sufletu-mi despică.
Prins mereu de acest gînd,
vin şi plec, Ines, oricînd,
ca pătruns de-a morţii frică.

Am rivali : mă tem chiar dacă
ştiu să-i fac oricînd să tacă,
şi-al meu suflet se destramă
între dragoste şi teamă,
şi gândirea mi-i buimacă.
Văd, în gîndul meu, şi ora
cînd mi-aş pierde aurora,
şi simţind că mor, îmi spini,
ros de-un simţământ nebun :
„îţi mai scriu atît, senora.”
De la soţul tău un nume
bine-i s-ai, de toţi cinstit;
Dar iubit, avînd renume,
cum pot fi aşa mâhnit,
cînd am totul pe-astă lume ?
Simt : spre moarte paşii-mi port;
Greu absenţa ţi-o suport.
Şi, Ines, mă bate-un gînd,
că de plec azi viu, curînd,
vai, mă voi întoarce mort !
Presimţire-i numai, ştiu,
dar mă zbuciumă şi-mi zice ;
„Dacă mort tu pleci de-aice,
cum te poţi întoarce viu ?
Gîndul poate să mă-nfrice,
chiar de nu te pierd prin moarte.
Sufletul nu se desparte,
şi-atunci cum pot să te las,
cînd, murind, în orice ceas
te-oi vedea, chiar de departe ?

DONA INES
M-ai făcut de spaime plină
cu-a ta teamă veşnic vie.
De ţi-i teama gelozie,
dragostea îţi e haină.
Eu pricinile-ţi pricep,
dar tu nu mi-ai înţeles
dragostea.

DON ALONSO
Nici tu, Ines,
ce înseamnă cînd încep
năluciri să mă sugrume.
Nu-s gelos — ci zbuciumat
Nume de iubit mi-ai dat —

mă vreau vrednic de-acest nume.
Din închipuiri şi vise
toate astea mi se ţes,
nu din bănuieli, Ines.

DONA INES
Se întoarce, pare mi-se,
Leonor.

SCENA XIV
DONA LEONOR, în culise ; aceiaşi

DONA INES
E ceva ?

DONA LEONOR
Da.

DON ALONSO
Deci să plec ?

DONA LEONOR
(Donei Ines)
Se culcă, gata,
şi-a-ntrebat de tine tata.

DONA INES
Du-te, o, dragostea mea,
don Alonso — mergi cu bine...
Nu te plînge... S-a-nţeles
că sîntem siliţi...

DON ALONSO
Ines,
cînd voi sta în veci cu tine ?
Ah, aici mi s-a sfîrşit
viaţa, căci e moartea una
cu plecarea... Tello, iată,
nu mai iese, ori nu poate
isprăvi cu bun-rămasul.
Plec... M-ajunge el din urmă.
(Dona Ines iese din scenă.)

SCENA XV
DON ALONSO ; O UMBRA, cu mască neagră şi sombrero, cu mîna la garda spadei, i se pune în cale

DON ALONSO
Ce-o fi asta ? Cine-i ? Parcă
nici nu mă aude ! Cine-i ?
Hai, vorbeşte ! Ia te uită,
să mă tem eu de un om
cînd nu m-am temut de-atîţia !
Nu cumva eşti don Rodrigo ?
Cine eşti ?

UMBRA
Sînt don Alonso.

DON ALONSO
Cum, ce-ai spus ?

UMBRA
Sînt don Alonso.

DON ALONSO
Nu se poate, căci doar eu
sînt don Alonso Manrique.
Dacă-mi umbli cu-aiureli,
spada, scoate-ţi-o din teacă !
(umbra iese din scenă.)

SCENA XVI

DON ALONSO
(singur)
Mi-a-ntors spatele... Prostie
chiar c-ar fi, să-l urmăresc.
O, închipuiri de groază !
Cred c-a fost doar umbra mea...
Ei, ba nu... Era aievea,
şi mi-a zis că-i don Alonso.
Toate-s năluciri iscate
de puterile tristeţii,
aiureli de om bolnav.
Ce vrei, gînd nebun, tu care

cu-a mea umbră-acum mă zbuciumi ?
Vezi că doar un om de rînd
teme-se fără pricină !
Ori îmi umblă iar cu vrăji
Fabia, vrînd să mă facă
la Olmedo să nu plec,
lucru ce-i cu neputinţă —
şi ea ştie bine asta ?
Veşnic îmi tot spune grije
s-am, şi să nu umblu noaptea,
din pricină, zice dînsa,
că mă urmăreşte pizma.
Dar nu cred că clon Rodrigo
mă mai poate pizmui,
căci îmi datorează viata.
E o datorie simtă,
ce nu poate-n veci s-o uite
nici un nobil cavaler.
Mai degrabă cred că dînsul,
spre-a pecetlui acum
noua lui prietenie,
ar fi cazul să şi vină
pe la mine, la Medina,
că doar nerecunoştinţa
nu trăieşte-n sînge nobil,
ci doar printre ticăloşi.
Dar mai ştii ? Ticăloşia
omenească-i fără margini,
şi ades e răsplătit
binele făcut cu răul !
(Iese din scena.)

SCENA XVII
Cîmp cu copaci, la marginea unui drum.
DON RODRIGO, DON FERNANDO, MENDO

DON RODRIGO
Azi viaţa lui şi gelozia mea
sfîrşi-se-vor.

DON FERNANDO
Eşti hotărît ?

DON RODRIGO
De cînd

cuvîntul şi-a călcat, au cineva
din minte-mi poate scoate cruntul gînd ?
Auzi, ea cică se călugărea,
iar Tello, sluga lui, venea spunînd
latina c-o învaţă, dar tradusă
în dulci scrisori de dragoste nespusă.
Şi ce monahă a primit în casă
don Pedro ! Pe-acea Fabia !... Te iert,
ingrată domnişoară preafrumoasă,
căci de-ai greşit, ea-n farmece te-a fiert.
Ea cinstea pîngărită de ne-o lasă,
ce face, nu ştie — e lucru cert.
O, cîte case nobile pătate
nu fură de codoşi şi vrăji spurcate !
Ea, Fabia, ce mută munţi ! Ea care
opreşte rîuri — şi în negrii draci
din Acheron vasali de groază are ;
Ea, ce oricînd, cu farmecu-i dibaci,
din Nord, în plaiuri pline de dogoare,
ridică-n aer oameni pe alocuri,
s-o-nveţe ! Ştii mai groaznice batjocuri ?

DON FERNANDO
Eu tocmai de-asta nu cred că-i a bună
să te răzbuni.

DON RODRIGO
Ar fi o laşitate
să- dăm înlături !

DON FERNANDO
Răzbunare bună
e s-o iubeşti, dispreţuind-o-n toate.

DON RODRIGO
Tu poate poţi — eu nu !

MENDO
Senor, de tună
pămîntul sub copite ferecate,
şi, poate, e chiar cel de noi pîndit

DON RODRIGO
I-i frică, dacă vine însoţit.

DON FERNANDO

Să nu crezi asta, căci e curajos.

DON RODRIGO
Nici un cuvînt nu mai rostească buza !
V-ascundeţi după-acel copac frunzos !
Tu, Mendo, gata stai cu archebuza

DON FERNANDO
Destinul, vai, cît e de schimbăcios !
De rege lăudat — te-alegi cu spuza,
căci admirat de toţi pentru-a ta faptă,
ce cruntă moarte astăzi te aşteaptă !
(Se ascund cu toţii.)

SCENA XVIII

DON ALONSO
(singur)
Tot ce n-am avut nicicînd :
temeri, spaime — vai, duium,
spre Olmedo car acum.
Presimţiri mi-au fost, pe rînd,
susurul din rîul blînd
şi uşorul freamăt care
vîntu-l iscă prin frunzare.
Presimţiri mă frîng din greu,
dar mă trage ghidul meu,
răvăşit, spre casă, tare.
A părinţilor iubire
şi-ascultarea mea mă cheamă,
mici dovezi, de bună seamă,
că aş fi viteaz din fire.
Crud am fost, în grea mîhnire
c-am lăsat-o pe Ines !
O, ce întuneric des !
Groază-i, gleznele-Aurorei,
pe smălţat covorul Florei,
la iveală cît nu ies !
Cîntă cineva ! Dar cine ?
Poate-o fi vreun lucrător,
către munca lui dînd zor...
De departe zvonul vine,
dar se-apropie de mine...
Hm, dar cîntă din ceva !
Rustic sonul nu-i ! E-aşa

de suav, sonor şi blînd !
Prost pricepi un cîntec cînd
porţi în gînd tristeţe grea !
(în culise, cîntecul începe de departe,
dar se aude din ce în ce mai aproape.)

VOCEA
(din culise)
Ay, şi noaptea-l omorîră
pe frumosul cavaler,
floarea mîndră din Olmedo
şi podoabă a Medinei.

DON ALONSO
Ceruri, ce aud ? Au nu-s
prevestiri acestea ? Hai,
sînt de faţă, daţi, grai
spuneţi tot ce-aveţi de spus !
Să mă-ntorc ?Mi-o face, cred-o,
Fabia şi-acum la ruga
lui Ines dînd iute fuga,
ca să n-ajung la Olmedo.

VOCEA
(din culise)
Umbrele-l vestiră,
căci ştiau -pricina,
şi îl sfătuiră
să stea la Medina,
pe cel cavaler,
podoaba Medinei,
floarea din Olmedo.

SCENA XIX
UN ŢĂRAN, DON ALONSO

DON ALONSO
Hei, om bun. ăl care cîntă !

ŢĂRANUL
Care strigi ?

DON ALONSO
Om rătăcit,

ŢĂRANUL
Iacă-tă-mă, am venit.

DON ALONSO
(aparte)
Doamne, totul mă-nspăimîntă !
(Taie.)
Unde mergi ?

ŢĂRANUL
La munca mea.

BON ALONSO
Cine te-a-nvăţat ăst cînt
plin de jale şi frămînt ?

TARANUL
În Medina, cineva.

DON ALONSO
Mie-mi spun toţi Cavalerul
din Olmedo — şi sînt viu.

ŢĂRANUL
Eu, senor, atîta ştiu...
Aibă-mi-te-n pază Cerul.
Una, Fabia, mi-a spus
cîntecul, iar eu, degrabă,
l-am cîntat... Atîta treabă
mi-a cerut... Mă-nchin supus,
dar ăst rîu, zău, să nu-l treci,
ci te-ntoarce...

DON ALONSO
Nobil sînt, nu un laş pe-acest pămînt.

ŢĂRANUL
Toantă ţi-i bravura deci !
La Medina să te duci !

DON ALONSO
Hai cu mine.

ŢĂRANUL
Nu pot.

(lese din scenă.)

SCENA XX

DON ALONSO
(singur)
Teama,
ah, te face să vezi iama
cum spre tine dau năluci!
Ei, ascultă... Nu mai este !
Unde s-a topit, încît
paşii-abia de-i mai aud !
Hei, ţăranule, aşteaptă !
Doar ecoul îmi răspunde
tot „Aşteaptă !"... Simt că mor !
Însă cîntecu-i făcut
pentru unul din Olmedo,
omorît pe acest drum,
de alţi oameni, din Medina .
Iar eu sînt la jumătatea
drumului ! Dacă mă-ntorc,
ce-or să zică ? Dar aud
paşi şi glasuri... Spre Olmedo
dacă merg, mă duc cu ei.

SCENA XXI
DON RODRIGO, DON FERNANDO, MENDO, slujitori, DON ALONSO

DON RODRIGO
Cine eşti ?

DON ALONSO
Un om, nu vezi ?

DON FERNANDO
Stai !

DON ALONSO
Ei, ascultaţi, senores,
de nevoia vă împinge
la o faptă ea aceasta,

pîn' la casa mea mai sînt
cîţiva paşi... Veniţi cu mine...
Nu mă uit la bani, căci, ziua,
îi împart cu toţi aceia
ce onoarea-mi fac să-mi ceară.

DON RODRIGO
Te descinge de-arme-ndală !

DON ALONSO
Dar de ce ?

DON RODRIGO
Să le predai.

DON ALONSO
Ştiţi voi cine sînt ?

DON FERNANDO
Da, ştim
ăla din Olmedo care
e omorîtor de tauri,
şi cînd vine la Medina,
trufaş şi netrebnic, cată
să-i sfideze pe localnici;
om ce casa-i pîngăreşte
lui don Pedro, tot umblînd
cu vrăji şi cu codoşlîcuri.

DON ALONSO
Nobili de sînteţi, aveaţi
timp acolo să-mi vorbiţi
nu aici, pe drum, cînd singur
mă îndrept spre casa mea.
La grilaj puteai să-mi spui
ce aveai de spus, cînd capa
ţi-ai pierdut, fugind de frică,
nu cu haita după tine,
şi la miez de noapte... însă,
ticăloşilor, respectul
meu eu vi-l arăt îndată !
Mulţi sînteţi, dar prea puţini
pentru încercata-mi spadă !
(Se bat.)

DON RODRIGO

Nu vin să-ţi arunc mînuşa,
ci să te ucid, căci altfel,
într-o luptă corp la corp,
m-aş fi dezbărat de tine !
(Lui Mendo.)
Trage, Mendo !
(Focuri de archebuză în culise.)

DON ALONSO
Trădători,
laşi ce sînteţi ! Nu puteaţi,
fără armele de foc,
să mă omorîţi nicicînd !
Doamne, mor !
(Cade.)

DON FERNANDO
Tragi bine, Mendo !
(Don Rodrigo, don Fernando şi oamenii lor ies din scenă.)

DON ALONSO
Prea puţin ţinut-am seamă,
vai, de semnele cereşti !
M-a trădat bravura mea
şi ara fost ucis de pizmă
și de crunta gelozie !
Vai, vai mie ! Ce pot face
Singur şi în cîmp deschis ?

SCENA XXII
TELLO, DON ALONSO

TELLO
Au băgat în mine groaza
oamenii-ăia ce, călare,
spre Medina-n cîrd goneau..
I-am strigat — nu mi-au răspuns.
Tremur tot... Asta-i semn rău !

DON ALONSO
Dumnezeule, ajută-mi !
Fie-ţi milă ! Mor ! Tu ştii
că înspre Ines m-a tras
gînd curat de cununie !

Ay, Ines !

TELLO
Aud ecouri
de jelanii triste foarte...
Dintr-acolo vin — şi cel
care-atît de jalnic plînge
nu este de drum departe.
Sînge nu mai am în vine,
şi măciucă s-a făcut
părul meu — de-mi poate ține
pălăria în văzduh
doar un singur firicel !
Ah, hidalgo !

DON ALONSO
Cine este

TELLO
Doamne, cum să mă-ndoiesc
de ce văd cu ochii mei ?
E stăpînul meu ! E chiar
don Alonso!

DON ALONSO
Tello, dragă,
fii binevenit.

TELLO
Senor
cum pot fi binevenit,
cînd ajuns-am prea tîrziu ?
Cum, cînd baltă eşti, de sînge ?
Trădători, laşi, cîini, vă-ntoarceţi
şi mă omorîţi pe loc,
căci ucisu-l-aţi voi, lifte,
ah, pe cel mai falnic, nobil,
brav şi chipeş cavaler
care spada a încins
în Castilia vreodată l

DON ALONSO
Tello, Tello, îmi rămîne
timp acum doar pentru suflet!
Tello, pe-al tău cal. în grabă,
la părinţi mă du, să-i văd.

TELLO
O, ce bune veşti le duc
de la marile serbări
din Medina !Ce-o să zică
tatăl tău, bătrînul nobil ?
Ce-o să iacă-a ta măicuţă ?
Ce-o să zică ţara ta ?
Răzbunare, ceruri sfinte !
(îl duce pe don Alonso.)

SCENA XXIII
Sală în reşedinţa regelui la Medina.
DON PEDRO, DONA INES, DONA LEONOR, FABIA, ANA

DONA INES
Vai, ce de favoruri !

DON PEDRO
Este
rege generos... Stăpînă,
dar şi darnică-a lui mînă
fu în zilele aceste.
E Medina noastră tare
mulţumită... Eu — la fel...
Mîna-i sărutaţi, căci el...

DONA LEONOR
Tot i-i gîndul la plecare ?

DON PEDRO
Da : infantul îl aşteaptă
la Toledo... Însă eu
jur să-i fiu fidel mereu
pentru dărnicia-i dreaptă,
ce pe toţi ne-nalţă,-n veci

DONA LEONOR
Ai de ce fi mulţumit.

DON PEDRO
Sînt în Burgos alcaid !
Mîna sărutaţi-i deci !

DONA INES
(aparte, Fabiei)
Ah, lipseşte cineva !

FABIA
Ei, norocul îţi cam strică!

DONA INES
Zău, de presimţiri mi-e frică,
chiar de ieri.

FABIA
Copila mea,
eu acum mă tem mai mult
de ce mîine te aşteaptă,
căci prin orişicare faptă
drumul soartei e ocult.
Nimeni nu-şi ghiceşte soartea,
ce-i ascunsă orişicui.

DONA INES
Groaznică e lipsa lui —
mai cumplită-i decît moartea.

DON PEDRO
Totul, draga mea Ines,
ce-am dorit — eu am... Dar ştii,
oare nu poţi părăsi
drumul ce ţi l-ai ales ?
O, nu te silesc, dar tare
mi te-aş vrea căsătorită !

DOSA INES
Calea mea e neclintită
şi întoarcere nu are.
Nu pricep cum nu-nţelegi

DON PEDRO
Ce să înţeleg ?

DONA LEONOR
Fii bun,
adevărul eu ţi-l spun :
vrea alt mire !

DON PEDRO
(lui Ines)
Crunte legi
îmi impui şi tu, Ines !
De mi-aş fi închipuit,
crede-mă că, negreşit,
mire nu ţi-aş fi ales!

DONA LEONOR
Gîndul pe Ines o duce
spre un falnic cavaler,
ce de-al nostru rege, ieri,
onorat a fost c-o cruce.
E dorinţă de mărire
şi-i cinstită, totodată.

DON PEDRO
Ei, dacă-l iubeşti tu, fată,
şi e vrednic, — eu de mire
cum să nu-l doresc ? Voinic e !
Te mărită, scumpă fiică !
Şi îl cheamă, cum, adică ?

DONA LEONOR
E don Alonso Manrique.

DON PEDRO
De ştiam, ce chef făceam !
Ăla din Olmedo ?

DONA LEONOR
Da.

DON PEDRO
Te felicit, fiica mea,
că-i descins din nobil neam.
Măi, dar ce isteaţă eşti !
Eu mă speriam, ca taţii,
că ai altfel de-nclinaţii,
vrînd să te monahiceşti !
Dar vorbeşte — nu sta mută !

DONA INES
E departe Leonor
de ce-am vrut şi-aş vrea, senor!
gîndul ea mi-l cam strămută.

DON PEDRO
Lasă-le pe astea... Mie
mult îmi place ce-ai ales,
mai ales că vrei, Ines,
splendidă căsătorie.
Soţ îţi este el de azi,
şi sînt mîndru c-o să am
ginere de nobil neam,
bogat, chipeş şi viteaz.

DONA INES
Tălpile-ţi sărut... Nebună
azi de fericire sînt !
Fabia...

FABIA
Binecuvînt gîndul tău...
(Aparte.)
Dar nu-i a bună i

DONA LEONOR
Regele !

SCENA XXIV
REGELE, *CONETABILUL, DON RODRIGO, DON FERNANDO, suită, aceiaşi*

DON PEDRO
(fiicei lui)
Să-i sărutaţi
mîna !

DONA INES
Cu plăcere, tată !

DON PEDRO
Tălpile-ţi sărut, Alteţă,
pentru cinstea mie dată,
cum şi fiicelor iubite,
prin faptul c-am fost numit
mare alcaid în Burgos.

REGELE

E răsplată meritată
pentru marile servicii
ce mi le-ai făcut, don Pedro.

DON PEDRO
Majestate, pe vecie,
să-ţi slujesc îmi e dorinţa.

REGELE
Şi sînteţi căsătorite ?

DONA INES
Nu, alteţă.

REGELE
Cum vă cheamă ?

DONA INES
Pe mine, Ines.

REGELE
Pe tine ?

DONA LEONOR
Leonor.

CONETABILUL
Don Pedro, sigur,
merită doi mîndri gineri,
care sînt aici, de faţă ;
însumi pentru ei, senor,
pun oricînd o vorbă bună,
ba chiar vin cu rugămintea
ca al nostru mare rege
cu-a sa mînă să-i cunune.

REGELE
Care sînt cei doi ?

DON RODRIGO
Mărite,
pe Ines eu mi-o doresc,
prin regească învoire.

DON FERNANDO
Iar eu donei Leonor

viaţa mi-o supun pe veci.

REGELE
Ei, don Pedro, bărbaţi chipeşi
şi voinici îţi vor fi gineri !

DON PEDRO
Majestate, pe Ines
n-o pot da lui don Rodrigo,
căci e gata măritată
cu don Alonso Manrique,
cavalerul din Olmedo.
pe care Măria-Ta
1-a cinstit cu scump veşmînt.

REGELE
Îţi făgăduiesc, don Pedro,
că la el mă voi gîndi
iar, cu cel dintîi prilej.

DON RODRIGO
(aparte, lui don Fernando)
Ce sfîrşit neaşteptat !

DON FERNANDO
(aparte, lui don Rodrigo)
Fii precaut...

REGELE
Căci e om cu mari merite, se ştie.

SCENA XXV
TELLO, aceiaşi

TELLO
(din culise)
Ah, lăsaţi-mă să intru !

REGELE
Cine-l turbură pe rege !

CONETABILUL
E un scutier oprit
de străjeri, Alteţă... Cere

regelui să îi vorbească.

REGELE
Da, să intre.

CONETABILUL
Greu plîngînd vine el, cerînd dreptate.

REGELE
Datoria mea de rege
asta e : să fac dreptate...
Sceptrul ce îl port mi-o cere.
(Tello intră în scenă.)

TELLO
Don Juan, o, mare rege
neînvins, ce stăpîneşti
mîndrul fericit regat
al Castiliei slăvite,
pizmuit de mulţi fiind, —
cu un cavaler de vază
la Medina am venit
ca să cet dreptate-n contra,
a doi trădători netrebnici.
Dar, în zelul lor; străjerii,
iată, l-au lăsat la poartă,
leşinat — poate chiar mort.
Eu, ce l-am slujit cu drag
mi-am îngăduit atunci
peste gărzi să trec, urechea
ta chiar cutezînd s-o supăr.
Rege preamărit, m-ascultă,
ceru-n mînă de ţi-a pus
al dreptăţii lui toiag,
ca să-i pedepseşti pe cei răi
şi să-i răsplăteşti pe cei buni
prin regească judecată ;
Rege drept, în seara aia
de din crucea lunii mai,
cînd serbările sfîrşiră
la Medina, dovedind
că acolo unde-i Crucea
nasc şi brave simţăminte,
a pornit către Olmedo
cavalerul don Alonso,
ce-i al meu stăpîn ilustru

şi care s-a bucurat
de regeasca preţuire,
spre a-şi linişti părinţii,
care se cădea să vadă
cum că a scăpat de toţi
taurii ce nu-s atît
de primejdioşi cum crunţii
lui duşmani se arătară
Eu rămas-am la Medina,
grije trebuind să am
de cai şi harnaşamente.
Noaptea se afla la mijloc,
tocmai între cei doi poli,
spadă dăruind trădării,
mînă lungă tîlhăriei
şi picioare repezi fricii,
cînd pornii pe urina lai;
Ci trecînd eu de un rîu,
ce e vad şi semn în drum,
şase oameni azării
cum goneau către Medina,
de-a-n călare, turburaţi ;
căci chiar de erau în ceată,
parcă-i speria ceva ;
Luna, care răsărit-a
mai tîrziu în noaptea asta,
cu un chip ca plin de sînge,
să-i cunosc m-a ajutat
pe cei doi, căci, poate, cerul,
cu-ale razelor lui barde,
luminează şi tăcerea
beznelor, dezvăluind
chipul fărdelegii, căci
nu sînt taine omeneşti
care s-ar putea ascunde
de-ai lui Dumnezeu ochi treji.
Am păşit Jiainte şi,
o, vai mie, l-am văzut
pe al meu iubit stăpîn
cum zăcea în lac de sînge.
Rege preamărit, aici
nu-mi pot stăpîni nici plînsul,
nici simţirea să-mi ascund.
L-am suit pe cal, plin încă
de atît curaj, încît
puteau crede ucigaşii

cum că nu l-au omorît.
Cînd ajun s-am la Olmedo,
mai era în viaţă încă,
vai, atît cît să audă
binecuvântarea celor
doi bătrîni sărmani, zdrobiţi,
care rănile-i scăldară-n
lacrimi calde şi săruturi.
Şi-a-mbrăcat în doliu casa,
cum şi ţara lui natală,
dar înmormîntarea lui
va fi ca a unei păsări
Fenix, preamărite rege,
căci trăi-va, după moarte
veşnic pe-ale Faimei limbi,
cu slăvire pomenit,
învingînd şi schimbătoarea
slabă omenească fire.
Cum şi-a timpului uitare.

REGELE
Ce-ntîmplare cruntă, tristă !

DONA INES
O, vai mie !

DON PEDRO
Nu, Ines...
Bocetul şi plînsul tău
le păstrează, pentru-acasă.
.....[2]

DONA INES
Ce ţi-am spus c-aş vrea, în glumă,
tată drag, azi să-mi îngădui
cu adevărat te rog.
Iară ţie, rege drept
şi mărinimos, îţi cer
sabia dreptăţii tale
să lovească în aceşti
doi netrebnici.

REGELE
(lui Tello)

[2] Lipsesc versuri în original

Spune-mi care
îi sînt ucigaşii, dacă
i-ai văzut şi cunoscut !
Unde sînt ? Pe cerul sfînt,
jur că n-am să plec de-aici
cît nu-i văd legaţi în lanţuri !

TELLO
Doamne, sînt aici, de faţă :
cel dintîi e don Rodrigo,
don Fernando cel de-al doilea,

CONETABILUL
Fărdelegea-i dovedită
chiar prin turburarea lor.

DON RODRIGO
Preamărite...

REGELE
Puşi în lanţuri
fie chiar acum, iar mîine,
pe un eşafod înalt,
să-i scurtaţi de cap !... Şi-aici
se sfîrşeşte tragedia
Cavalerul din Olmedo.

S F Î R Ş I T